

Laukkaset

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti 2/2020

Laukkaset

N:O 2 / 2020, Lokakuu

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti

27. vuosikerta

Osoite: Laukkasten Sukuseura ry
Heikki Laukkanen
Runonlaulajantie 123, Juva

ISSN 1239-8993

SISÄLLYSLUETTELO

Pääkirjoitus	3
Vesireittejä vastavirtaan	4
Kirkon kulmilta	6
Kattilasalmi, Pielaveden Laukkasten luonteinen tukikohta (29.7.2020)	7
Rippikoulu	12
Laukkasia kauppiaina ja vähän muutakin	16
Kinkkinen jäsenkysymys	18
Mistä jäseniä sukuseuraan?	20
Jäsenistölle	22
Sukuneuvosto ja sen 86. kokous	24
Laukkasten sukuseminaari Lahdessa	25
Laukkasten kirja saunomisesta	27
Muistikuvia ja tunnelmia Lahnaajoen ja Remesjoen varsilta	28
Isoäiti, kerro sotajuttuja!	30
Kuollut omenapuu	30
Haukkavuori Savon ja Karjalan rajalla	32
No niin siis sika	35
50 vuotta, eikä suotta	37
Jyväskylän mlk:n Laukkaset	38
Laukkasten sukuneuvosto 2018-2021	39

**Sukuseuran kotisivut osoitteessa:
www.laukkaset.org**

Vastaava toimittaja
Toimituskunta
Taitto
Etukansi
Takakansi

Heikki Laukkanen
Leo Laakko, Antti Laukkanen
Grano Oy
Näkymä Haukkavuorelta Sarajärvelle.
Haukkavuoreen hakattu rajamerkki.

Pääkirjoitus

Uusi normaali

Tämä koronapandemian aika on siirtänyt paljon kokouksia, neuvotteluja ja opetusta verkkoon. Tapaamme harvoin kasvotusten monien palvelujen tuottajia, kuten pankkien, vakuutusyhtiöiden, matkatoimistojen tai viranomaisten edustajia. Olemme oppineet ostamaan netistä liput, matkat ja monenlaisia tavaroita kotiovelle kuljetettuna niin kotimaasta kuin ulkomailta. Monet ovat läheistensä kanssa säännöllisesti yhteydessä Skypellä tai muilla sosiaalisen median välineillä. Tapahtuiko se pitkään puhuttu digiloikka juuri nyt koronan vuoksi tai sen ansiosta? Palautuuko elämäntapamme entiseksi? Sitä nyt arvailemme.

Kun aktiivi työelämä on jo takana, kokemukset sähköisistä kokouksista ja neuvotteluista ovat itselleni jääneet vähäiseksi, vaikka niitä on markkinoitu jo parikymmentä vuotta. Syyskuun puolivälissä osallistuin Kiiskisten sukuseuran kokoukseen Juvalla. Kiiskisten suvun juuret ovat Juvan Kiiskilänniemellä. Yksi Kiiskisten esi-isä allekirjoitti - laittoi puumerkinsä - Juvan seurakunnan perustamisasiakirjaan 21.1.1442. Asiakirja on tallella. Se on ensimmäinen asiakirja, jossa savolaisia mainitaan sukunimellä, kuten Kiiskinen, Partanen, Utraiainen, Auvinen, Toivanen, Uskinen ja Hyvärinen. Kiiskisten sukukokouksessa oli läsnä noin kymmenen henkeä paikan päällä ja 20 henkeä Teamsin välityksellä. Kaikki asiakirjat oli toimitettu sähköisesti etäosallistujille. Minulle oli uusi kokemus johtaa puhetta etäkokouksessa. Kokous sujui hyvin. Monet sukuseurat ovat nyt korona-aikana sukuneuvostojen osalta osin tai kokonaan siirtyneet etäkokouksiin. Onko Laukkasillakin digiloikka edessä? Hoidamme tulevaisuudessa kokouksia ja yhteyksiä entistä enemmän sähköisesti?

Sukuneuvosto kokoontui normaalisti syyskuun alussa Heinolassa. Kahdeksan kymmenestä neuvoston jäsenestä oli paikalla. Pidimme perinteisen kokouksen. Keskeisenä keskusteluaiheena oli sukuseuran jäsenyys. Arvoimme omaa toimintaamme jäsenyyden kannalta. Lehden ja sukurekisterin rinnalle

merkittävytydestä nousivat Facebook ja nettisivut. Sukuseuralla ei ole tällä hetkellä käytössä Facebookin lisäksi muita sosiaalisen median kanavia, mutta laajentaminen nousee tulevaisuudessa esille. Facebook-ryhmän jäsenmäärä kasvaa koko ajan. Sen kautta tavoitamme nopeasti niitä, jotka ovat jäseniä tai kiinnostuneita Laukkasista.

Nettisivujen sisältö on tärkeä osan sukuseuran työssä. Olemme sivustoja päivittäneet ja työ jatkuu. Pyrimme lisäämään koko ajan tietoja sukuseurasta ja Laukkasista sivustolle. Olemme pohtineet neuvostossa myös mahdollisuutta, että ns. muurin taakse voisimme lisätä enemmän seuran sisäisiä tietoja, johon jäsenet pääsisivät tunnukseen. Toivomme saavamme uusia jäseniä nuoremista sukupolvista. Se haastaa meitä kehittämään viestintää sähköiseksi.

Tavoitteemme on järjestää sukukokous ensi kesänä heinäkuun alussa Asikkalan Tallukassa normaalisti. Toivomme, että tautitilanne sen mahdollistaa ja olemme silloin voiton puolella pandemian osalta. Heinäkuussa olisi hyvä olla rokote käytössä ja tauti hallinnassa maassamme. Ihmisten henkilökohtainen tapaaminen on kuitenkin erittäin merkittävä. Siitä syntyy yhteisiä muistoja, joita voimme jakaa tuleville polville. Henkilökohtaiset tapaamiset ja yhdessä olemiset ovat sukuseuratyön perusta. Pitää saada kokea sitä, että minä kuulun tähän porukkaan. Se tunne meille vanhemmille ei aina synny uusilla välineillä.

Sukuseurammeikin on tulevaisuudessa mieltävä digiloikka seuraavan sukukokouksen aikana. Tärkeää on löytää sukuseuran toimijoiksi lisää digiosaajia.

Kirjoittelen tätä syyskuun viimeisellä viikolla. Toivotan jo tässä vaiheessa kaikille turvallista talvea ja hyvää uutta vuotta. Pidetään huolta läheisistä.

Heikki Laukkanen
puheenjohtaja

Vesireittejä vastavirtaan

Laukkasten suvun ensimmäinen sukukirja "Vesireittejä vastavirtaan" esittelee itä-suomalaisten Laukkanen-nimisten sukujen vaiheita vanhimpien asiakirjojen alusta 1540-luvulta 1700-luvun alkuvuosikymmeniin. Käsiteltävä ajanjakso päättyy suunnilleen Uudenkaupungin rauhaan (1721). Laukkasten kohdalla ei voida puhua vain yhdestä suvusta, sillä viimeistään DNA- projekti varmisti nimeä kantavan lukuisia erillisiä sukuja. Kirjassa käsitellään sukuhaarojen vaiheita kirkollista väestökirjanpitoa edeltävältä ajalta. Ajanjaksolta käytettävissä olevat asiakirjalähteet ovat siten pääasiassa erilaisia verotusluetteloita. Näiden tukena on käytetty isälinjaisia Y-kromosomin DNA- testejä, joiden avulla on saatu varmistettua sukuhaarojen välisiä suhteita ja toisaalta osoitettua mitkä Laukkas-suvut ovat samaa ja mitkä eri alkuperää. Kirja on yleisesitys sukuhaarojen vaiheista ja toimii pohjateoksena myöhemmille sukuhaara kohtaisille kirjoille. Se ei ole täydellinen esitys kaikista Laukkasista tuolta ajanjaksolta, sillä

aikataulu ja budjetti asettivat rajat vastaan tutkimuksellisesti. Kaikkien asiakirjalähteiden läpikäynti mistä vain Laukkasia mainitaan, olisi vaatinut huomattavasti enemmän työaikaa. Esimerkiksi tuomiokirja-aineistoa 1600-luvulta oli mahdollista käydä vain viitteellisesti läpi muutamista aukkokohtista, mutta niiden kokonaisvaltainen tutkimus olisi ollut liian suuritöinen ajallisesti. Aikataulun vuoksi jouduttiin tekemään kompromisseja, mutta toivon kirjan täyttävän paikkansa Laukkasten perusteoksena. Myöhempien sukuhaarakohtaisten kirjojen on mahdollista syventää tutkimusta, sillä tällöin on mahdollisuus keskittyä suuremmalla tarkkuudella juuri kyseisen sukuhaaran aineistoon.

Antti Laukkanen ansaitsee kiitoksen Karjalan Laukkasten tutkimuksestaan ja hänen tekstinsä on päätyntäkin kirjaan omana lukunaan. Antin työ antoi omalta osaltani loppuvaiheessa mahdollisuuksia keskittyä tarkemmin Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan Pulkilan tutkimuksiin.

Keskeisenä kantavana teemana sukukirjassa on isälinjainen DNA-tutkimus. Sitä ei saatu valitettavasti vietyä aivan loppuun, sillä asiasta kiinnostuneita Laukkasia ei kaikista sukuhaaroista löytynyt. Jos DNA- näytteet olisi saatu kaikista nykyisin mieslinjaisesti elävistä Laukkasten sukulinjoista, olisi monelta osin voitu esittää varmempia päätelmiä. Ehkäpä tämän kirjan luettuaan moni kiinnostuuakin selvittämään perimäänsä DNA-testin avulla. Tämä on myös sukuseuran kannalta toivottavaa, sillä tuloksia voidaan hyödyntää myöhemminkin.

Sukukirja pyrkii esittämään polveutumisketjuja niin varhaisista kantaisista kuin kohtuullisella varmuudella voi esittää. Asiakirjojen puutteellisuuden, tutkimukseen käytettävän ajan rajallisuuden ja puuttuvien DNA-testien vuoksi oli jossain kohdin tyydyttävä hypoteeseihin ja osa sukuhaaroista oli jätettävä irttonaisiksi.

Kirjassa on luonnollisesti sukutauluja, kuten sukukirjoissa yleensä, mutta tavoitteenani on,

että pääpaino on itse tekstissä. Kirjan nimi "Vesireittejä vastavirtaan" kuvaa ei vain yhden, vaan useiden sukujen, joiden nimenä on Laukkanen, osuutta savolais-karjalaisen asutuksen leviämiseen uudenajan alussa. Tämä uudisasutusliike jätti jälkensä niin perimään, kuin murteisiinkin. Savo-karjalaiset isälinjat, jotka edustivat pääasiassa itäisen N-haploryhmän haaroja, levittäytyivät ja kasvoivat niin voimakkaasti, että pitkälti siitä syystä itäinen N-haplo-

ryhmä kasvoi Suomen yleisimmäksi isälinjaksi. Kaikki Laukkastenkin testatut sukuhaarat, vaikka ovatkin toisilleen varsin kaukaisia, kuuluvat myös N-haploryhmään. Tämä koskee niitä sukuhaaroja, jotka olivat nimeltään Laukkasia asiakirjojen alussa, eikä nimi tullut myöhemmin käyttöön talon nimestä.

Ari Kolehmainen

Laukkasten sukukirja Vesireittejä vastavirtaan

Erinomainen joululahja läheisille ja miksi ei myös itselle!

**Kirja tilataan Leo Laakolta,
maksu Laukkasten Sukuseura ry tilille
FI68 2212 1800 0665 48**

**Laita viestikenttää: Kirjan nimi,
oma nimi, osoite, puhelinnumero**

**Esim: Vesireittejä vastavirtaan
Lasse Lukija, Kirjakatu 2
12345 Sukuseutu
puh . 045 123 4567**

**Kirjan hinta: 50 €
postitus 10 €
yht. 60 €**

**TILAUS:
LEO LAAKKO
LATVAKUJA 2
16300 ORIMATTILA
puh.044 323 7475
leo.laakko@gmail.com**

Kirkon kulmilta

Maaliskuun 15. muutti kaiken. Seurakunta-elämä oli toiminut turvallisesti eri toimintamuodoissa. Itselleni tuo päivämäärä jää mieleen. Olin lauluryhmä Roseniuksen poikain kanssa laulamassa Sumiaisten kirkossa talvisodan muistojumalanpalveluksessa. Ryhmästämmme puuttui jo puolet. Oli alkanut ”koronasota”. Tuntematon vihollinen oli hyökännyt maailmassa, ei vain meillä, vaan ympäri maailmaa. Kirkossa istuimme jo turvaväleihin. Alkoi uusi aika. Meille, jotka emme ole kokeneet sotaa sen ankarimmalta osaltaan, tämä oli uusi kokemus. Vaikka olenkin syntynyt sodan aikana, en muista sitä kuin toisten kertomana. Isä oli sodassa, äiti ja sisko kuolivat keuhkotautiin sodan aikana. Ehkä tuo oli minulle kuitenkin ankara kokemus. On se jollain tavalla vaikuttanut näin jälkikäteen.

Maaailmalta kuului hälyttäviä viruksen leviämisiä ja kuuluu vieläkin. Suomessakin. Tätä kirjoittaessani tartuntoja tulee koko ajan lisää. Emme osaa kunnolla suojautua. Seurakunnat ovat tehneet voitavansa, jottei tauti leviäsi. Niin meilläkin. Kirkkotie on monelta ruohottunut, kun meitä yli 70 vuoden ikäisiä on kirkkokansassa tavallisesti paljon. Se on monesta tuntunut ikävältä. Onneksi olemme voineet ”osallistua” jumalanpalveluksiin radion, TV:n tai striimauksen kautta. On ollut mielenkiintoista seurata, miten työntekijävoimin on välitetty kunkin sunnuntain sanomaa. Näitten toteuttajat ansaitsevat kiitoksen. Tilanne on myös saava anteeksiannon siitä, ettei kaikki ole mennyt kohdalleen.

Monelle kesäiset juhlat ovat olleet aina kokoontumispaikkoja, jossa on voinut tavata ystäviä ja sukulaisia etäältäkin. Nyt nekin näkyvät vain netissä. Yhteisöllisyys jäi puuttumaan. Mutta myös eri herätysliikkeet saakoot kiitokset, ettei ystäväjoukkoja jätetty ilman vuotuista sanaa.

Omalla kohdallani olen kipuillut siitä, etteivät johtamani lauluryhmät voineet maaliskuun jälkeen vierailta seniorikeskuksissa, hoitolaitoksissa tai vanhainkodeissa. Meille nuo kuu-

Suolahden kirkko.

kausittain toistuvat lauluvierailut ovat olleet jo vuosikausia ”tapauksia” ja kohtaamisia. Tätä kirjoittaessani tilanne jatkuu myös syksyn osalta. Minua on myös harmittanut ystäväni puolesta, etteivät he ole saaneet vierailta rakkaitensa luona tai sittenkin puhutella vain rakastaan ikkunan tai pleksin takaa. Tuntuu vankeudelta. Lauluryhmäni jäsenet ovat jo heinäkuulla alkaneet soitella, milloin harjoitukset alkavat. Olen joutunut kertomaan, etten voi taata heille sellaista paikkaa, jossa olisimme turvassa koronalta. Hiippakunnasta ja laulajien liitosta (Sulasol) käsin on meitä kuorojen johtajia kehoitettu välttämään kuorokontakteja. Kuorossa laulaja levittää tartuntaa tehokkaammin kuin puhuja. Myöskään metrien päässä toisesta laulajasta ei tunne kuorolaulusta tunnu oikealta. Tähän meidän on nyt tyytyminen. Vaikka tuntisimme itsemme terveiksi, voimme laulaessamme levittää tartuntaa. Odotamme tilanteen menevän edes joskus ohi. Erräät- lauluryhmäni odottaa pääsevänsä harjoittelemaan 50-vuotisjuhlahohjelmistoa. Ensi keväänä pitäisi juhla

Joudun siis puhumaan edelleen ankarasta sodasta, nyt tautia vastaan. Mitä monet kokivat 1940-luvulla, oli kuitenkin vielä pahempaa. Mekin voimme toipua tästä yhdessä.

A.W. Koskimies on kirjoittanut tuttuun virteen ”Soi kunniaksi Luojan” sanat: ”Hän onnellen meidät ohjaa, myös aikaan vaikeaan. Sen rakkauden pohjaa ken pystyy koskaan tutkiimaan.”

Tähän luottaen, katse hyvään tulevaisuuteen.

Päiviö Turtiainen

Seurakuntaneuvos, Suolahti
Julkaistu elokuussa Sisä-Suomen Lehdessä

Kattilasalmi, Pielaveden Laukkasten luonteinen tukikohta (29.7.2020)

Maisema Kattilasalmen pihalta etelään. Tätä katsoessaan ymmärtää, miksi Laukkaset valitsivat talon paikaksi tämän loivan rinteen.

Rautalammin reitti

Rautalammin reitti, Suomen pisin järvireitti, on Kymijoen vesistöissä. Se alkaa Pielaveden pohjoisimmasta järvestä, Koivujärvestä. Reitin vesistöt on laajuutensa ja monipuolisuutensa ansiosta nimetty Suomen kansallisvedeksi. Reitti menee Pielavesi-Nilakka- (Tervo) -Rasvanki-lisvesi-Rautalammin kautta Päijänteen pohjoispäähän, Päijännettä Heinolaan ja sieltä Kymijokeen. Lopuksi Kotkan kaupungin halki mereen, Suomenlahteen.

Järvireitin pohjoisin osa, kartasta katsoen ainakin lisvedeltä alkaen, on ollut osa ikiaikaista Karjalan kauppamiesten kulkureittiä Laatokalta Pohjanlahden rannikolle. Tämä erämaiden asuttamisen aikuinen ”valtie” – karkeasti kaakosta luoteeseen - on ainakin Nilakka-Pielavesi-Koivujärven kohdalla vakiintunut suunnilleen hämäläisten ja savolaisten eräoikeuksien rajalle. Myös Pähkinäsaaren rauhan (v.1323) raja on ollut samoissa maisemissa. Karjalaisten kauppamiesten tien korkein kohta on ollut Rillankiven lähellä ns. Maaselän kannaksella (n. 8 km levyinen, Koivujärven Sau-

konlahden ja Pohjanlahteen laskevan Pyhäjärven välillä). Pyhäjärven halkaistuaan reitti lienee noudatellut Pyhäjokea. Vesistöjä noudatteleva reittihän on sillä tavalla ideaali, että ylimääräisiä ylämäkiä ei ole tullut vastaan! Kuormathan ovat tuolloin kulkeneet joko hevosten tai ihmisten lihasvoimalla.

Tuon silloisen kulkuväylän varteen - Rytksalon erämaahan - on Heikki (Henrik) Laukanenkin asettunut noin v. 1559, muodostaen Pielaveden Laukkasten kantatilan. Nykyisen Pielaveden kunnan alueella on tuolloin ollut Heikin lisäksi vain kolme naapurua. Eipä ole naapurien valoja näkynyt syysiltoina!

Kattilasalmi:

yhä kauemmas vastavirtaan

Kattilasalmi, Laukkasten sivutilla, on ilmeisesti lohkaistu Heikki Laukkasen perustamasta kantatilasta, noin vuonna 1694. Eli Heikistä 4 sukupolvea myöhemmin. Henkikirjassa on isännäksi merkitty Paavo Laurinpoika Laukanen, synt. n. 1665. Itse asiassa Laukkaset isännöivät taloa ilmeisesti kahden sukupolven

Kattilasalmen jyväättä. Aitan oven päällä olevassa puisessa laatassa on vuosiluvut 1841 ja 1876 sekä nimikirjaimet PK. Aitan takana 1980-luvun alussa metsitettyä peltoa.

Kattilasalmen nykyinen päärakennus. Se on kutakuinkin vanhan päärakennuksen kohdalla.

ajan. Toisena isäntänä oli n. 1690 syntynyt Taneli Paavonpoika Laukkanen. Hänelle merkitty kuolinaika ja -paikka on v. 1766, Kiuruveden Kalliokylä. Hän on ilmeisesti myynyt silloisen Kattilasalmen tilan v. 1738 Lauri Kärkkäiselle (puoliso Valpuri Niskanen).

Nykyisen Kattilasalmen tuvan seinällä on vuodelta 1958 oleva Suomen Maatalousseurojen keskusliiton ja Kuopion Maanviljelysseuran myöntämä kunniakirja, jossa kerrotaan äsken mainittu sukupolvi ja 7 seuraavaa, yhteensä 8 sukupolvea. Viimeinen, vakinaisesti Kattilasalmessa asunut ja maatilataloutta harjoittanut sukupolvi, olivat 1947 alkaen Heimo Helperi Oskarinpoika Kärkkäinen ja puoliso Toini Lydyia Heinonen. Heille syntyi yhteensä seitsemän lasta. Heimo kuoli 2006 ja Toini 2016. Vanhasta Kattilasalmen päärakennuksen pohjapiirustuksesta ja ikivanhasta talon valokuvasta pystyn rakennusalan ammattilaisena jäljittämään, että sitä on laajennettu kahdessa vaiheessa. Molempiin päihin on lisätty n. 10x10 m kokoiset tuvat suurine uuneineen. Koko kompleksin ulkomitat on olleet 32x10 metriä, lisäksi peruskehikon ulkopuoliset levennykset n.60 m2, yhteensä 380 k-m2. Hirsirakennuksena se on ollut todella vaikuttava: jo hirsirungossa on ollut puuta n. 160 m3, kattorakenteissa melkein saman verran! Otaksun,

että näin isot tuvat, pelkillä uuneilla varustettuna, on rakennettu palvelemaan myös kortteeri- miesten (metsätyöt talvisin, uitot keväisin) yöpymispaikkoina.

Erämaaseudun vilkkain aika

Koivujärveä ympäröiviltä laajoilta metsäalueilta on hakattu 1930-luvun pula-ajan väistyttä käsittämättömät määrät puuta. Metsätöiden ja varsinkin alle kuukauden mittaisten, keväisin toistuvien uittosesonkien aikana seutu on elänyt tapahtumarikasta aikaa. Aina 1950-luvun lopulle saakka käytännössä kaikki tehtaille myyty puutavara uitettiin lauttoina järven läpi Kattilasalmen virran suuhun ja siitä - aivan Kattilasalmen talon vieritse - irtouittona virta- ja jokiosuuksilla Pielaveteen. Välissä oleva Kolunjärvi on sen verran laaja, että Kattilasalmen virran läpi uinut irtotavara on pitänyt puikkaroida vielä kertaalleen lautoiksi ja hinata ne keluveneillä Kolunjärven halki Koivujoen suulle. Pielaveteen päästyään tukit ja propsit ovat sitten jo päässeet höyrykoneen voimalla vetävien hinaajien perään.

Alkeellista, työvaltaista touhua, ainakin tehokkaan nykymaailman mittareilla tarkasteltuna. Täytyy kuitenkin muistaa, että puuttuvien tiieverkoston ja kuljetuskaluston takia uittokuljetus oli ainoa tapa siirtää latvavesiltä näinkin

Ensimmäisten Pielaveden Laukkasten asuma-alueen kartta (sukukirjan sivu 231). Outo luikertava reitti yläoikealla on vedenjakaja, Suomenselän korkein kohta tällä alueella. Sulkavanjärvi laskee Runnille ja sieltä Iisalmen-Kuopion suuntaan, Saimaan vesistöön. Kartta on tehty vv. 1852-56. Jo silloin ovat vedenjakajan vaasisijat osanneet asiansa!

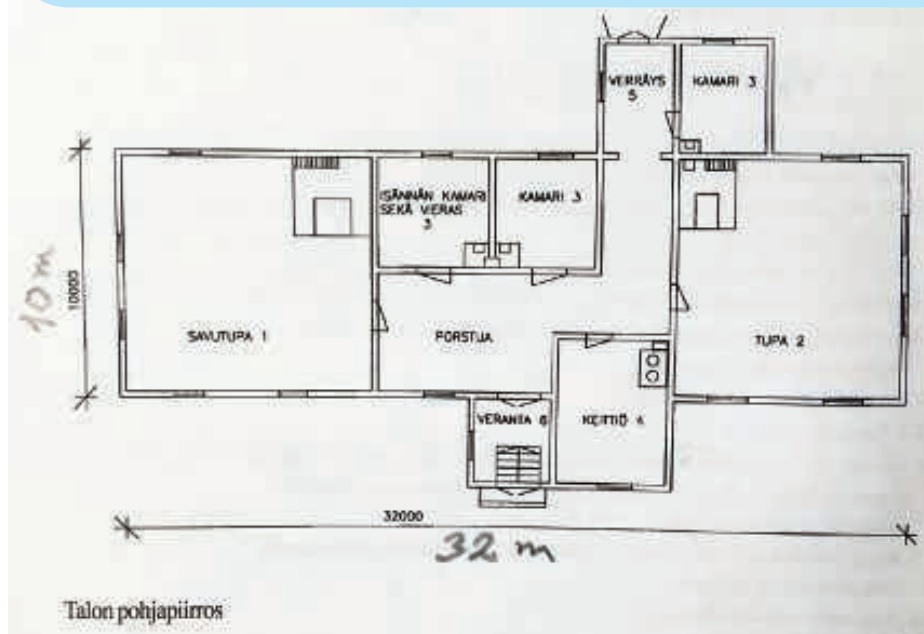
suuria puutavaramääriä kauaksi tehtäisiin ja sahoille.

Koivujärven lauttoja hinanneiden keluveneiden sarvissa ovat vääntäneet vahvakäisimmät miehet. Omalla isoisälläni, s. 17.6.1872 ja hänen isälläni, s. 22.3.1831, on ollut sama etunimi Herman. Ainakin isoisä-Hermannia on muisteltu jyrkevänä työmiehenä. Molemmat ovat varmaan olleet aikoinaan uitoissa mukana. Kylällä eli vielä 1950-luvulla sanonta: "Hermannin kelussa ja siima tiukalla!" Liekö esi-isilläni ollut tekemistä sanonnan kanssa. Hevosponttuita ei käytetty näin pienellä ja karikkosella järvellä.

Propsit oli alukeväystä parkattu (kuorittu) rantalaaneihin, joista kevätaurigon kuivattamat propsit vierrettiin teloja pitkin järven rannalla odottavan puomirenkkaan sisälle lautaksi. Muistan lapsuudesta järven vierivien pyörien, kaksimetristen propsien kolinan, joka kuului järven joka kolkkaan. Uitossa latvavesillä on ollut aina tulinen kiire, koska kevättulvan laskettua uitto on käynyt mahdottomaksi. Koivujärven vedenpinta on täysin luonnontilainen (säännöstelemätön). Kevättulvan huippu osuu säännönmukaisesti parin päivän tarkkuudella jäidenlähtöön, jonka jälkeen vesi alkaa nopeasti laskea.

Isäni Emil Laukkanen (s. 1908 ja asunut suurimman osan elämänsä Koivujärven Kaijansaareissa) oli ollut nuoruudessaan uitoissa 1900-luvun alkupuolella, ilmeisesti välillä Kattilasalmen virta – Koivujoen Pajukoski. Väliä on noin viisi kilometriä, ja rannat pääosin matalia rämerantoja jotka ovat olleet uitoaikaan tulvavesien vallassa. Isä joskus muisteli, että kun uittovuorosta viimein pääsi Kattilasalmen tuvan lattialle syrjälleen, tuntui kuin vaipuisi syvään kuluun. Nuoren miehen väsymys oli ollut jo lähellä tajuttomuutta.

Kun hirvimetsällä olen itse rämpinyt noita samoja rantoja, olen konkreettisesti kokenut maaston vaikeuden. Nokian Kontioita ei silloin ollut. Kevättyhymäinen vesi on saattanut päivän mittaan tihkua uittajamiesten nahkasaappaisiin, jos ne eivät ole olleet huolella rasvatut.

Kattilasalmen päärakennuksen pohjapiirustus talon ollessa laajimmillaan. Kuvat Oskari Laukkasen kuvalbumista.

Tämän päivän hiljaiselo

Laukkaset valitsivat aikoinaan talon paikan silloisen "liikenneväylän" varten. Seutu on kuitenkin jäänyt aikojen riennossa takamaaksi. Kulkuyhteydet olivat huonot. Kirkonkyltiin (Pielavesi, Kiuruvesi) oli pitkät ja vaivalloiset matkat. Kiuruveden kirkolle menevän linja-auton reitti kulki lähimmillään melkein neljän kilometrin päästä. Autolle johti ainoastaan hevosella ja traktorilla liikennöitävä ura. Lasten koulumatka oli 4,5 kilometriä, ensimmäinen kilometri tuulisella Koivujärven Roinisenlahdella. Istutaan Kattilasalmen talon pihapiirissä kesän kypsyyden ja lämmön keskellä, heinäkuun lopulla 2020. Viinimarjat alkavat kypsyä. Poutapilvet liukuvat sinitaivaalla kuin valkoiset lampaat. Kun katsoo pihasta rantapellon yli etelään, avautuu rauhoittava näkymä. Kattilasalmen virran leventymä, kalaisa Verkkolahti

näky rantapellon yli lähimpänä. Taaempana on virran kapein kohta. Sen takaa siintää vielä pienen Kolunjärven pohjoisinta osaa. Järvelle katsojan selän takana suojaa pohjoistuulta Salmenvuori. Itäkoillisessa, vähän kauempana, on Isonmäen vuori. Ei kuulu venemoottoreita, kiitos Koivujärven kivisyyden. Ei kuulu nykyisten valtaväylien kohinaa. Ne kiertävät kaukaa nämä syrjäseudut.

Olen itse syntynyt ja kasvanut tästä paikasta 3 km pohjoiseen, Koivujärven itärannalla, samalla syrjäseudulla. DNA-testitulosten mukaan olen Rytksynsaloon vuonna 1559 asettu- neen Heikki (Henrik) Laukkasen jälkeläinen. Edustan suoraan alenevassa polvessa 12. sukupolvea.

Kanssani on muistelemassa Heimon ja Toini Kärkkäisen lapsista kolme: Raija Joroisista, Aimo Turusta ja Auli Kuopiosta. Olen heidän

vieraanaan. Kaikki koulukavereita 60 vuoden takaa. Aimo omistaa Kattilasalmen nykyisin. Pellot on istutettu metsälle, joka alkaa olla jo tukkipuukokoa. Vain rantapello kasvaa kesäntona umpiheinä, joka sallii järvimaiseman näkyä. Vanhasta Kattilasalmesta muistuttaa oikeastaan vain pihapiirissä oleva vanha jyväaitta. Sen harjalla olevassa viirissä on vuosiluku 1738 ja seinän puisessa taulussa vanhan mallin päiväys 25.5.1871 ja nimikirjaimet P.K. Salmenkylä kuhisi elämää vielä 1960-luvulla. Kylän polkupyörät kuitenkin mahtuivat varmaan yhden käden sormiin. Yksinkertaisesti siksi, että kinttupolut ja rekiurat, joita pitkin kuljettiin, eivät olleet pyöräilykelpoisia. Koko kylällä ei ollut metriäkään sen tasoista kylätietä, jota olisi voinut ajaa edes hevostäpöillä. Reet olivat hevosten perässä kesät, talvet. Kun 1960-luvun lopulla alkoi voimakas muutto maalta kaupunkiin ja Ruotsiin, tämäkin kylä tyhjeni nopeasti. Me nuoret lähdimme toistemme ja leivän perään.

Meidän sukupolven edustajia, jotka tänne vielä kesäisin jaksamme palata, yhdistää moni asia. Yksi on se, että olemme ehkä nähneet suuremmat yhteiskunnalliset muutokset ja nopeamman elintason nousun kuin yksikään meitä edeltävä sukupolvi. Toinen on mutkaton ja kunnioittava suhde luontoon. Esimerkiksi metsästyksessä, kalastuksessa ja metsämarjojen poiminnassa on jokaisella jonkin asteisena selkäytimesään.

Suunnistamme tänne kaupunkien nopeasykkeisestä tohinasta kapenevia teitä pitkin ja vastaan paahtavia tukkirekkoja väistellen. Silloin elämämme aikana tapahtunut kehitys konkretisoituu. Joka niemeen ja notkoon on ilmestynyt kesämökkejä ja yleensä oma autotie pihaan. Maisemien yleisilme on kuitenkin säilynyt. Niemet ja saaret, mäet ja notkot ovat kohdillaan. Täällä - samassa maisemassa - voimme vielä nähdä sielumme silmillä ankaran työeetoksen sävyttämän, karun ja yksinkertaisen elämän. Sen keskeltä pelmahdimme aikanaan toisenlaiseen maailmaan.

Kirjoitin hirviseurueemme Isonmäen Ilveksen hirvipeijaisiin runon "Isonmäen vuorelle" syksyllä 1999, silloin lähestyneiden viisikymppiseni innoittamana. Muistelen siinä omaa lapsuuttani ja nuoruuttani näillä samoilla tanhuvilla. Kuusi viimeistä säkeistöä menevät näin:

On ajat nuo menneet, asiat vaihtuu
markkakin kohta eukuksi haihtuu
Savut harvenevat, mutta sähköt loistaa
maailman kehityssuuntia toistaa.

Vaan jos vuorelle nousee ken uskoo ja jaksaa
niin vielä maisema vaivat maksaa
Yhä männyn latvat on pilviä päin
välissä vesien kimmeltävään.

Vielä joutsenperheet salmissa soutaa
haukan liito ennustaa poutaa
Kuikan huuto helteiseen iltaan
liittyy auringon purppurasiltaan.

Vaikka vaihtelee suunnat maailman tuulen
kotiseudun kutsun vahvana kuulen
En missään muualla soudella voisi
en missään onnellisempi oisi
Kuin taikapiirissä takamaan
joka minutkin valmistui maailmaan.

Minun leipäni on kivikartanoissa
sen jäljessä juoksen muualla, poissa
Silti lopuksi kirjoitan paperiin:
en kasvanut kiinni asfalttiin.

Yhä kaipaen hämyä vuoren juuren. Jospa ta-
voittaisin tuon tunteen suuren
Minä mieleeni, edes kerran vaan. Kuin pikku-
poikana aikoinaan.

Oskari Laukkanen

Juha Ladelma.

Takaisin aikaan, jolloin minä pääsin rippikouluun. Olin keväällä 1910 päässyt jo kuudentoista ikäiseksi, mutta rippikouluun en päässyt. Tämä viivästys johtui siitä, että meidän kirkkoherra syksyllä 1910, oliko se nyt Kirkastuspyhä tai joku semmonen syksy puolen pyhä, sairastui. Kirvulaiset olivat Kaukolan kirkolla, niin sanottuna kihupyhänä ja he ajelivat hevosilla kirkkoaikana ja sitten kirkonmenon eli jumalanpalveluksen loputtua. Ne kilpailivat sitten maantiellä kotiin mennessään.

Kirkkoherra Ulin tuli kirkolle jalkaisin, kun hänellä oli niin lyhyt matka pellon poikki ja pois päin mennessään samaten. Jalkaisin hän ehti jo sinne yli sillan pitäjätuvan kohdalle, kun nää kirvulaiset hevosineen alkoivat kilpailla siinä. Ja yks hevosmies alko ohittamaan hevosellaan toista hevosta ja ei huomannu, olisiko ollu humalassa tai jotain, että aisanperä löi kirkkoherraa selkään ja se sattui tietysti mu-

nuaisiin niin kovin. Kirkkoherra kääntyi ympäri ja otti sitä hevosta suupielestä kiinni. Hevosmies löi vielä piiskalla hevosta, että mikä on kun hevonen ei mene. Kirkkoherra sanoi, että älä sie turhaan lyö, nääthän että mie pidän hevosta kiinni kun sen aisa löi minua selkään. Sit vasta mies rauhoittui ja pyysi anteeksi.

Kirkkoherra jatkoi matkaansa ja kirvulaiset samaten. Tämä aisan lyönti toi kirkkoherralle selkäsairautta. Lääkäritkin totes, että on jotain munuaistulehdusta ja niin se aina vaan pahe ni. Sinä syksynä ei kirkkoherra voinut enää pitää rippikoulua. Rippikouluun pääsi sinä vuonna kun täytti kuusitoista, nuorempana ei päässyt. Meiltä, jotka silloin olimme täyttäneet kuusitoista vuotta, jäi koulu aloittamatta. Kirkkoherra olikin jo niin huonona, että piteli apulaista ja sairasteli. Hän kuoli 20. tammikuuta 1911.

Silloin oli semmonen laki näillä kirkkoherroilla ja papeilla, että jos kirkkoherralta jäi leski ja alaikäisiä lapsia, eli jotka eivät olleet täyttäneet kahtakymmentäyhtä vuotta, niin he saivat kahden vuoden armonvuoden. Eli kahden vuoden palkan seurakunnalta, kun kirkkoherran palkkavuosi alkoi toukokuun ensimmäisestä päivästä. Tältä meidän kirkkoherra Ulinilta jäi vaimo ja kaksi alaikäistä lasta.

Rouva piti ne kaksi armonvuotta ja hänen oli pidettävä ne apulaiset ja maksettava apulaisille tai väliaikaisille papeille, jotka hoitivat kirkkoherran tehtäviä. Nämä apulaiset eivät pitäneet rippikoulua silloin vuosina 1910 eikä 1911. Keväällä 1912 loppui se armonvuoden palkkaus ja rouva sai mennä omiin oloihinsa ja jättää seurakunnan tuomiokapitulin hoitoon. Tuomiokapituli määräsi sieltä nuoren pastori Taavetti Kapiaisen Kaukolan virkaatekeväksi

kirkkoherraksi toukokuusta alkaen. Kapiainen ilmoitti, että kun oli kahden vuoden rippikoulut pitämättä, niin koulu aloitetaan heti. Oliko se toukokuun toisen viikon alussa maanantaina oli poikien tultava rippikouluun ensittäin ja se pidetään vain kaksi viikkoa. Niin lyhennettynä, mutta tiiviinä ja tytöt sitten kesäkuun puolella. No niin minä pääsin rippikouluun.

Ennen ja sen jälkeenkin rippikoulu pidettiin kunnan ja seurakunnan yhteisessä talossa. Meitä oli nyt kahden vuoden rippikoululaisia, joten meitä oli yli neljäkymmentä poikaa ja sama määrähän niitä oli tyttöjä, niiden lukumäärästä en niin tiedä. Meidän rippikoululaisten joukossa oli yks vanhempi mies, joka oli Karlahden puolelta. Silloin tekivät Käkisalmen ja Hiitolan välistä rataa. Niin se ratatyömies oli neljäkymmenen kahden ikäinen mies. Hän tietysti tuli rippikouluun, kun ei ollut rippikoulua käynyt ja aikoi mennä kirkolliseen avioliittoon. Hän ei päässyt muuten, kun hänen piti tulla suorittamaan rippikoulu. Siinä järjestyksessä, kun se oli kirkossa ja sitten pääsi kirkollisiin vihkimisiin.

Maanantaiaamuna isä vei minut sinne kirkolle ja eväät oli mukana. Sain kortteerin kirkolta Savolaisen Heikin talosta. Vanha isäntäkin eli vielä, se Matti. Mentiin kirkolle, oli sanottu, että nyt rippikoulu pidetään kirkossa. Me keräennyttiin kirkolle ja siihen pitäjätuvan ympärille. Ei kun kellotornin ympärille me pojat ja pastori tuli sinne. Ja siihen aikaan ne piti ihan yleisesti ylioppilaslakkia, pastorillakin oli ylioppilaslakkia päässä. Ja tuli sitten lukkari, se oli Adam Pупutti siitä Säippään puolesta. Kirkossa oli urut, mutta hän ei osannut soittaa niitä. Vasta 1909 oli korjattu kirkko ja silloin sinne myöskin rakennettiin urut.

Urkuri oli erikseen, hän oli Ramin Kievarin poika Juha Kiuru. Hän oli sunnuntaisin ja milloin urkusoittoa tarvittiin. Niin se oli, että tämä lukkari vaan soitti virsikannelta. He tämän pasturin kanssa toivat sakastista pöydän ja kaksi tuolia ja meidät määrättiin istumaan sinne penkkiin, sakastin peräkuoriksi sanottiin oikeaa puolta. Kun siihen aikaan oli niin se penkkijärjestys, että oikea puoli oli miesten hallussa ja vasen puoli naisten ja sinne ei menty missään tapauksessa.

Tavallisissa maaseurakunnissa pidettiin rippikoulua keväällä kaksi viikkoa ja syksyllä kaksi viikkoa, eli neljä viikkoa yhteensä. Pastori kun sai nimiluettelon niin hän sanoi, että koitetaan saada neljän viikon työ lopullisesti tehtyä kahdessa viikossa. No me sitten koitettiin kaikin voimin saada rippikoulutyö onnistumaan meidänkin kohdalta. Ja mitäs kun tuli välitunnin aika, niin pastori tuli ulos meidän kanssa ja hänellä oli pyöreä kuin piiraspalikka, ei pyöreä, sellainen tasapyöreä ja hän kysyi, että onkos teissä kissanhännänvetäjä? No olihan meitä, toinen puoli meistä oli yli kahdeksantoistavuotiaita ja tämä yksi vanhempi mies oli vieläkin vanhempi. Ja monella meistä pojista vihoitettiin lähuulessa partakin, niin mehän oltiin kun aikuisia konsanaan. Kissanhännänvetoa, sitä pasturin kanssa vedettiin. Kons voitti pastorin, kons sitten voitti rippikoulupojat. Mitäs sitten, siinä riitti naurua tuollasta leikkia.

Tämä pastori oli hyvin ystävällinen ja huomava vainen meitä kohtaan. Meitä vanhempia rippikoululaisia kun oli yli neljäkymmentä ja tälleen jatkettiin ne kaksi viikkoa ja kesäkuun puolella tuli tyttöjen vuoro. Mutta sitten tuli tieto että 12. päivä kesäkuuta on kaikkien poikien tultava kirkolle rippikouluasioista puhumaan. No niin, minulle sattui, että serkun häät olivat Räisälän

Sutken Hovissa silloin yhdestoista kesäkuuta. Meidät oli kutsuttu, vanhemmat menivät hevosella lauantaina 10. päivä ja myö, vanhempi veli ja minä mentiin pyörillä ja mentiin kirkon kautta sinne Sutken Hoviin. Se oli kovin pitkä matka. Suorin tie olisi ollu siinä Räisälän Unnukosken kautta, mutta siinä oli se Vuoksi. Sen yli olisi pitänyt veneellä kulkea. Siitä sai veneitä lainata pyörä ja jalkamiehet, mutta muuten ei päässyt kun ei ollut siltaa ja hevoset piti uittaa.

Mentiin lauantaina sinne Sutken Hoviin ja siellä oli muitakin sukulaisia. Enoni oli jo Antreassa asumassa, he olivat ostaneen toisen hovi-tilan Antrean Saviniemestä. Siellä eno nyt oli perheineen paitsi Matti-niminen poika oli sairaana ja jäänyt Antreaan. Mukavasti meni lauantai-iltana ja me päästiin nukkumaan. Se oli suuri asuinhuoneisto, noin kahdeksan kertaa kahdeksan metriä, ja siinä oli neljä-viisi suurta huonetta ja kolme sisäänkäytävää. Sunnuntai-aamulla tuli Anna Kuisma. Hän oli ollut edellisenä talvena Hämeenlinnassa kansakouluseminaarissa ja oli pyytänyt luokkatovereitaan tulemaan häihin ja he tulivat sunnuntai-iltapäivällä. Lähin asema oli Sairalan asema, josta kievarikyydillä tulivat Räisälään ja Räisälästä sitten Sutken Hoviin. Pappi tuli vasta jumalanpalveluksen jälkeen vihkimään morsiusparin.

Sulhanen oli Räisälän maatalousopiston Parmanen ja hänen sukulaisiaan ei ollut tullut sieltä Kristiinankaupungista saakka. Hänen äitinsä ja vanhempi velimiehensä olivat sulhasen vieraita ja morsiamen vieraita meitä oli sukulaisia siellä. Häät oli oikein mukavat ja Annin koulukaverit olivat täältä Hämeenlinnasta. Heitä oli noin parikymmentä ja kaikki olivat yhdenmukaisissa hämäläisten kansallispuvuissa ja se oli niin juhmallinen näky. Heillä oli myös kuo-

rolaulua ja muuta ohjelmaa. Vihkimisen jälkeen oli sellanen juhlatilaisuus sillä paikalla oli Räisälän nimismiehestä lähtien kansanopiston johtaja ja muitakin kirkonkylän herrasväkeä.

Kun häitä jatkettiin, niin syötiin ja syömisen jälkeen oli taas muuta ohjelmaa. Tytöt suorittivat siellä laulua ja muuta ohjelmaa niin että se päivä meni iltaan nopeasti. Ja oli siellä soittajakin, jotka soittivat tietysti morsiusvalssin ja sai siellä tanssia muutkin, mutta minä en, vaikka olin tanssittaitoinen. En onneksi mennyt tanssimaan, kun ne oli niin hienot ja herraskaiset juhlat. Velimies Jukka kävi tanssimassa ja monet muut. Sitä tanssia oli hyvin vähän, mutta sitten oli piirileikkiä. Ne pyysivät ja myös minä osallistuin piirileikkiin.

Häät sitten loppuivat iltamyöhällä ja monet vieraita jäivät yöksi. Hovin rakennuksissa oli työväentupa ja se oli varattu vieraille. Ja ne olivat sitten kuulleet, että täällä voi kuulla satakielellä laulua. Siellä kulkee Sutken Hovin editse Vuoksen rannalla pienoinen joki ja sen rannalla kasvoi pajupehko. Monet vieraita eivät olleet koskaan kuulleet satakielellä laulua, niin hyö sanoivat suuremmille pojille, et kun hyö mänevät nukkumaan, kun olivat koko edellisen yön valvoneet, et tulkaa herättämään jos kuulette satakielellä laulavan.

No ne pojan koiruudet meni kuuntelemaan keskellä yötä. Satakieli ei silloin laulanut, mutta ruiskääkkä oli niin hyvällä laulupäällä siinä heinikossa pihalla, et se laulo täyttä päätä. Minä kyllä olin nukkumassa, en tätä asiaa tiennyt, mutta nämä toiset pojat kertoivat kopautaneensa ikkunaan, et nyt satakieli laulaa. Silloin tytöt olivat yöpukeissaan menneet ulos kuuntelemaan ja pojat menneet omia teitään piiloon. Tytöt olivat kuunnelleet ja ruiskääk-

kä rääkyi vaan pihalla, eikä tytöt saaneet mitään selvää. Aikansa olivat siinä kuunnelleet ja menneet taas nukkumaan.

Minä kun aamusella kun heräsin niin sanoin tädille, et voisko se antaa ruokaa vähän etukäteen, kun miun pittää lähteä Kaukolan kirkolle. Meitä rippikoulupojat oli pyydetty sinne, en muista oliko se nyt kello kymmenen vai sen jälkeen. Täti anto miulle ruokaa. Kun ne laitto siellä minä aattelin, että kerkiän parissa tunnissa Kaukolaan. Menisin suoraan Unnukoskelle ja veneellä Vuoksen yli. Se lyhentäisi matkaani kymmenen kilometriä ja ehtisin Kaukolan kirkolle määrättyä aikana.

Rippikoulusakki oli tullut paikalle ja sinne tuli se lukkaripuputti ja pastori Kapiainen määrättyllä ajalla. Lukkaripuputti soitti virsikannelta ja laulettiin joku laulu. Laulun jälkeen pastori sano, että hänelle on kerrottu rippikoulupoikien rippikoulun aikana käyneet yöjalassa ja tansseissa. Kun hän jokaisen nimen huutaa, sen on noustava ylös ja vastattava kysymyksiin myönteisesti tai kielteisesti. Ja ken on näissä asioissa syypää, niin hänen on kädestä pitäen tultava pyytämään anteeksi, kummaltakin niin pastoriilta kuin lukkariltakin.

Pastori alkoi sen luettelon mukaan huutaa ja poikia nousi vuorollaan ylös. Pastori kysyi, että oletko käynyt tansseissa? Poika vastasi, että olen. Sitten pastori kysyi, että oletko käynyt yöjalassa? Poika vastasi, että en. No tulkaapa pyytämään anteeksi ja unohdetaan se. Ja pojan piti käydä kädestä pitäen pyytämässä anteeksi. Samalla tavalla seuraava poika. Oli niitakin jotka eivät olleet käyneet, niitä oli suurin osa. Kun tämä asia tuli minun kohdalle, pastori kysyessä oletko käynyt tansseissa minä sanoin tulevani serkun häistä Räisälästä. Kun pastori kysyi, että tanssitko vastasin kieltävästi.

Myönsi olleeni piirileikissä mukana, oli sellaiset herrashäät missä oli muuta ohjelmaa, että tanssia oli hyvin vähän. No, oletko yöjalassa käynyt? Minä sanoin, että en. Pastori sanoi kiitos ja käski istumaan. Minä istuin, niin kun moni muukin poika, joka ei ollut käynyt näissä kumpaisessakaan. Ja näin anteeksipyyntöä pääsi koko rippikoulusakki juhannuksena konfirmaatioon. Siihen aikaan konfirmaatiota sanottiin ripillä käynniksi. Pastori sanoi, että juhannuspäivänä, se oli 25. kesäkuuta, oli se ripille pääsy yhdessä tyttöjen kanssa.

Pastori pyysi, että tulkaa juhannusaattona pojat tyttöjen kanssa laittamaan kirkko juhannuskuntoon. Metsästä mennään hakemaan koivuja sekä variksenvarpuja seppeleiksi. Meidän pyörällä kirkolle. Pastori ja tytöt, kuka oli päässyt, olivat jo tulleet paikalle. Tytöt tekivät niitä seppeleitä ja me kerättiin seppelevarpuja pitäjän tuvalta, siinä oli seurakunnan maata, ja vietiin kirkkoon. Me pojat haettiin koivuja ja laitettiin kirkkojuhlaa kuntoon ja näin oli sitten juhmallista. Juhannuspäivänä päästäisiin melkein kahden vuoden takaiset tytöt ja pojat niin kun aikaihminen kirjoihin. Sitä minä en tiedä pidettiinkö tytöille samanlainen kuulustelu kun pojille pidettiin. Tällainen oli minun rippikouluni käynti.

Jaana Väisänen

Laukkasia kauppiaina ja vähän muutakin

Veljekset Juho ja Armas Laukkanen ottamassa napanterit joskus ehkä 1920-luvun puolella.

Minulle joskus eräässä puhelinkeskustelussa sanottiin, että Laukkaset ovat kauppiassukua ja kuoleva suku. Kauppiaita tuntuu olevan paljon ja tuskinpa yhtään Laukkasta mistään sukuhaarasta on henkiin jäänyt, joten totta sekin toinen puoli. Kerron Räsälän Haaparannan Laukkasista, jotka ovat perustaneet kaupan tai olleet kauppiaina toisen kaupassa tai yleensä vain kauppiaina, sehän on ennen ollut aika laaja käsite.

Heikki Laukkanen ja hänen vaimonsa Anni Korte olivat taitavia maanviljelijöitä. Siinä sivussa he tekivät kauppaa niin maanviljelystuotteilla, kuin hevosillakin venäläisten kanssa. Heikki kävi usein Pietarissa kauppa-matkoilla. Eräällä matkalla hän oli saanut myytyä muutaman hevosen ja kotiin palattuuan antoi pojilleen Toivolle ja Heikille rahaa. Hän sanoi, että vallankumous yltää kohta Karja-

Maria Lemmetty, os. Halonen ja Reino Lemmetty Valioasun perustajat.

laankin, menkää ja pelastakaa itsenne. Venäjän armeija kiersi talosta taloon hakien nuoria miehiä armeijan leipiin. Joka ei suostunut, ammuttiin. Toivo ja Heikki saivat viisuminsa Viipurista ja lähtivät Norjan kautta Kanadaan. Vuosi oli 1917, kesäkuu.

Kun Toivo Laukkanen kotiutui meren toiselle puolelle, hän perusti perheen ja hankki sille leipää pöytään muun muassa ajamalla jäätelöautoa ja toimitti jäätelöä San Franciscon kauppoihin. Toivo oli myös kova Alaskan kävijä. Monena talvena hän kävi siellä kalastamassa lohta, josta tuohon aikaan maksettiin maltaita sekä kauppoissa että ravintoloissa. Se oli rahakasta työtä. Toivo Laukkanen oli myös paljon mukana osuuskauppatoiminnassa. Hän oli perustamassa suomalaisten kanssa osuuspankia ja rautakauppaa sekä piti matkailualan

Toivo ja Hilma Laukkanen. Toivo oli hyvin toimeen tuleva ja monia asioita tekevä ja kokeileva. Hän kalasti lohia, ajoi jäätelöautoa, perusti osuustointitaliikkeen ja oli lopuksi autonkuljettajana jollekin rikkaalle ja Hilma oli samassa talossa töissä.

yritystä. Hän oli aktiivi suomalaisten yhdistyksessä ja kaipasi aina Suomeen.

Juho Laukkanen osti 1928 Muolaan Lehtokylästä entisen Ihon talon ja siinä olevan kaupan. Postikin kulki sitä kautta. Kun Ihon taloon mentiin, kuljettiin asuinrakennuksen läpi, eli siihen aikaanhan oli suojattu pihapiiri ja tämä mitä ilmeisimmin oli juuri sellainen. Kauppiaksi Juho pyysi Armas Laukkasta, joka suostuikin ja hoiti kauppaa. Armas Laukkanen vaimo Tyyne Huuhtanen hoiti postiasiat. 1929 Juho Laukkanen kuoli ja kaupan omistajaksi tuli perikunta. Armas osti perikunnalta ns. Uumenomaan tilan, johon kuului Lehtokylän kaupapuoti. Vuosina 1931 ja 1935 Armas osti Uumenomaan lopun tilan ja piti Lehtokylän kauppaa aina evakkoon lähtöön asti. Aiemmin kerrotulla Juho Laukkasella oli myös Kivennavan Pamppalassa Kruusin kauppatalo 1920-luvulla.

Kuva on otettu Juho Laukkanen omistamassa Muolaan Lehtokylässä olleessa kaupassa, jossa Armas Laukkanen oli kauppiaina.

Reino ja Maria Lemmetty, os. Halonen ostivat 1946 Mikkelin Kansanpuku OY:n ja sitten perustivat Valioasu OY:n 1951. Molemmat olivat vaatetusalan liikkeitä, joita oli parhaimmillaan Mikkelissä, Helsingissä, Turussa, Tampereella, Jyväskylässä, Seinäjoella, Kouvossa ja Kuopiossa. Valioasu oli perheyrittys ja sen omisti Lemmetyn perhe, josta monet olivat myös töissä eri Valioasun liikkeissä. Valioasu perusti vuonna 1964 Etelä-Savon Kulttuurirahaston. Tarkoituksena on edistää nuorison henkistä ja aineellista viljelyä maakuntarahaston toimialueella. 1971 Reino Lemmetty sai Kauppaneuvoksen arvonimen.

Jaana Väisänen

Kuvat Mammani Helmi Teräväisen, os. Laukkanen kansioista.

Kinkkinen jäsenkysymys

Jäsenistömme harmaantuu ja hupenee, ja jokin pitäisi tehdä. Ilmiö on sama monella sukuseuralla ja yleensäkin perinteisessä, vapaaehtoisessa seuratoiminnassa. Mitä keinoja jäsenkadon paikkaamiseen löytyisi?

Sukuseura muodostuu jäsenistään. Sukuneuvoston tehtävä on asettaa toiminnoille selkeät tavoitteet ja niille aktiiviset vetäjät keskuudestaan. Seuran toiminta on neuvoston toimintaa, mutta myös jäsenten aktiivisuutta ja osallistumista muullakin tavoin jäsenmaksunsa suorittamalla.

Pelastavatko nuoret seuran?

Jos nuoria halutaan mukaan, on olennaista rajata ja määritellä käsite "nuoret". Minkä ikäisiä tällä varsin kattavalla termillä tarkoitetaan tässä yhteydessä? Milloin nuoruus alkaa, milloin se loppuu? Tästä on monia määritelmiä ja mielipiteitä. Nykyisin nuoruus ainakin alkaa aikaisemmin ja jatkuu pitempään kuin ennen. Samalla itsenäisen aikuisuuden ja myös vanhuuden raja on siirtynyt pitemmälle. Nuorisolakimme mukaan kaikki alle 29-vuotiaat ovat nuoria. YK taas määrittelee nuoruudeksi ikävuodet 15–24. Ota tästä sitten selvää!

"Loritan" Eero Laukkanen lausui kerran ikään liittyvän mielipiteensä: "Ei sitä ennen 40:tä vuotta mitään suvusta tiennyt, eikä kyllä tiennyt oikein mitään mistään muustakaan!" Tiettyä elämäkokemusta täytyy minunkin mielestäni olla, jotta heräisi kiinnostus sukupolvien ja sukuyhteyksien merkitykseen. Tarvitaan myös motivaatiota toimia sukuun liittyvien asioiden parissa ja niiden hyväksi.

Lapset ja teinit toimivina jäseninä? Montakohan heitä parhaillaan on? Ei lapsia juuri kokouksissakaan näy, vaikka välillä heille on järjestetty erikseen ohjelmaakin. Teineillä taas on aivan oma kulttuurinsa tässä nyky maailman menossa. Heitä ei ainakaan sukuseura kiinnosta minkään vertaa, vaikka omat lähisukulaiset ovat tietysti tärkeitä.

18 vuoden iän saavuttaminen merkitsee monelle nuorelle kovasti odotettua aikuisuutta va-

pauksineen ja vastuineen. Ei olla enää lapsia, mutta ei vielä oikein aikuisiakaan, nuoria kyläkin. Useat tämän ikäiset asuvat ja opiskelevat vielä vanhempiensa hoteissa, eivät täysin omillaan. He vasta rakentavat omaa identiteettiään ja yrittävät löytää omaa paikkaansa yhteisön jäsenenä. Tässä elämänvaiheessa vertaisryhmä eli kaverit, yhteiset nuorten harrastukset ja riennot ovat heille tärkeitä. Nuoria kiinnostavat nuorten asiat, se on selvää.

Ruuhkavuosien aikaan

Entä 20–40-vuotiaat? Nuoria hekin vielä ovat meihin senioreihin verrattuna. Omia jälkipolviamme, joita neuvosto viime lehdessä haastoi houkuttelemaan mukaan. Mutta heidänkin elämänvaiheessaan vielä muut asiat ovat ajankohtaisia: opiskeluun, seurusteluun, perheen perustamiseen, asumiseen ja työhön liittyvät monet haasteet. Jos vapaa-aikaa heidän ruuhkavuosiinsa jää, se käytetään varmaan mieluummin lepoon tai muuhun rentoutumiseen. Ainakin oman perheemme nuorilla (31–43-vuotiaat) elämä on tällaista, ja niin uskon olevan monilla muillakin. Sukuseura ei ole se heidän juttunsa, ei ainakaan vielä, he sanovat.

Pienryhmät pitävät vapaamuotoisia, usean polven tapaamisia tutun lähisuvun kesken ilman virallisia kokouksia. Ne ovat monista nuorista aikuisistakin ihan OK. Mutta ei heitä mitenkään sankoin joukoin perhekuntineen ole näkyneet niihinkään osallistuvan. Valtakunnallisen sukunimiseuran jäsenyys ja toiminta houkuttaa vain harvoja heistä. Kynnys on vielä korkea. Toisin sanoen, sukuseuratoiminta antaa siis vielä odottaa aikaansa.

Muuten, quinkahan moni meistä, 60–75-vuotiaista seurakonkareista, olisi ollut valmis ja innokas hamassa nuoruudessaan, vaikka parikymppisenä – jos seura olisi silloin ollut olemassa – tarttumaan sukuseurahommiin kaikesta muun silloisen elämänsisällön lisäksi? Eiköhän se innostus meilläkin syttynyt vähän myöhemmin.

Kiinnostus omiin juuriin

Pitäisikö nuorten sijasta etsiä kypsempään ikään ehtineitä ja kannustaa heitä aktiivisesti mukaan? Eeroa taas lainatakseni tarkoitan 45–55 vuoden maagisen iän saavuttaneita. Heillä kiireisin elämänvaihe on jo hiukan hellitännyt. Samalla on jäänyt tilaa ja aikaa tutkailla omaa elämää laajemmalti ja etsiä siihen perspektiiviä myös menneisyydestä.

Ennen kaikkea, vasta tuossa iässä omat juuret alkavat kiinnostaa. Sukuseurojen perustavoite, "vaalia suvun perinteitä ja kunnioittaa menneiden sukupolvien muistoa", saa tässä ikäryhmässä vastakaikua. Kun jälkikasvuaikin sitten alkaa ilmestyä, vahahdutaan uuteen rooliin isovanheppina. Sukupolvien ketju saa taas uutta merkitystä. Aktiivista toiminta-aikaa ja -tarmoa olisi tällä kohderyhmällä vielä jäljellä; eiväthän he ole vielä lähelläkään vanhuusikää.

Tarjonnan ja kysynnän laki

Jäsenyyttä tarjottaessa nousee esille myös sukuseuran perustehtävä. Keitä varten ja miksi seura on olemassa? Mitä sellaista sukuseura tarjoaa, jotta seuraan vielä kuulumaton saadaan liittymään mukaan? Miten seuraa käytännössä markkinoidaan? Miten seurataan värväystoimien vaikutusta jäsenmäärätavoitteen saavuttamiseen? Mitkä eri täsmätavoitteet houkuttaisivat eri ikäryhmiä? Kannattaisiko kohdentaa jäsenkampanja tietyn ikäisiin? Nuorisokampanja onkin lehden mukaan jo nyt suunnitteilla. Varmaan jäsenhankinnan keinoista henkilökohtainen yhteydenotto ja viidakkorumpu ovat nekin sukuneuvostolla jo tehokkaassa käytössä.

Vastaavasti kysyntäpuolella on mietittävä, mitä jäsenet odottavat saavansa seuralta. On saatu jo sukuselvitys, lehti kahdesti vuodessa, sukukirja monen muun myyntituotteen ohella, Facebook-ryhmä ja nettisivut keskustelua ja tiedotusta varten... kiinnostava seminaarikin on tulossa ja valtakunnalliset sukukokoukset pidetään ajallaan. Pienryhmät kokoustavat omaan tahtiinsa. Mutta aina tarvitaan jotakin

Uutukainen ajokortti poltteele taskussa. Nuorimies kenties lähdössä sukukokoukseen 18-vuotiaan innolla...?

(Kuva: Timo Filpus ja Savon Sanomat)

Lettuja odotellessaan Pielaveden sukuhaaran n. 130 hengen kokousväki jaloittelee Laukkalan nuorisoseurantaloon pihalla v. 2004.

(Kuva: Margit Laukkanen)

vetovoimaista, jopa yllättävää ja uutta ideaa. Missä näitä kaivattuja, potentiaalisia jäseniä oikein piileksii? Keitä he ovat, ja miten heitä saataisiin mukaan toimimaan? Nämä ovat perin kiperiä kysymyksiä, joihin ei ole helppo löytää vastauksia.

Margit Laukkanen

Sukuneuvoston jäsen 2003-2009

Lähteet: www.nuoperi.fi, www.tietoanuorista.fi
Piiroskuvan on piirtänyt Timo Filpus Savon Sanomissa 5.9.2014 ilmestyneeseen toimittaja Karita Hentusen artikkeliin "Vasta 30-vuotias on aikuinen". Kuva julkaistaan piirtäjän ja lehden toimituksen luvalla.

Kinttaan Laukkaset ryhmäkuvassa 2019 Pirttimäen koululla.

Mistä jäseniä sukuseuraan?

Jäsenkysymys on todella vaikea. Uusia jäseniä täytyy saada, mutta mikä on se konsti millä saadaan jäsenmäärä nousemaan tai ainakin lasku pysähtymään. Ei jäsenmäärä ainakaan sillä kasva, että me alamme harrastaa ikärasismia. Minä kun olen ollut siinä uskossa, että Laukkasten Sukuseura ry on yhdistys, johon voi liittyä kaiken ikäisiä Laukkasia, myös nuoria. Olenko tosiaan tehnyt väärin, kun olen saanut liittymään sukuseuraan jopa alle kolmekymppisiä henkilöitä? Mielestäni en!

On vastuuntunnotonta lähteä rajaamaan, minä ikäinen on kelvollinen olemaan Laukkasten Sukuseura ry:n jäsen. Jos jonkun mielestä vasta kolmekymppinen on aikuinen, niin voin kertoa tuntevani monta alle kolmekymppistä, jotka ovat jo perustaneet perheen, ottaneet vastuun elämästään ja liittyneet sukuseuraan. Eivät kaikki nuoret ole "peräkammarihenkilöitä." Mutta asiaan. Totuus on se, että jäsenmäärä vähenee vuosi vuodelta. Parhaimmillaan jäsenmäärä on ollut pitkälti yli tuhat jäsentä, ellei peräti kaksituhatta. Tällä hetkellä se on noin 670.

Mutta minkä on se keino ja konsti millä jäseniä saadaan lisää? Olen edelleen sitä mieltä, että

nuoria tarvitaan mukaan. Ja tarkoitan nuorilla kolme-neljäkymppisiä henkilöitä. Enkä tarkoita, että jos liittyy Laukkasten Sukuseura ry:n jäseneksi, täytyy välittömästi olla aktiivitoiminnassa mukana. Vain pieni osa nykyisistäkin, niin kutsutuista seniorijäsenistä, on aktiivitoiminnassa mukana.

Mutta mikä on se keino, että meitä senioreita nuoremmat saadaan kiinnostumaan suvusta ja sukuseurasta?

Yksi keino on, että kerromme heille suvun vaiheista, sukuseurasta ja siitä, minkälaista elämä oli ennen vanhaan. Tätä tietoa voi jakaa suvun tapahtumissa. Tässä on se aktiivisten seniorijäsenten tuhannen taalan paikka.

Muuten kuinka moni aktiivinen seniorijäsen on kertonut lapsenlapsilleen, mihin sukuhaaraan kuuluu ja kuka on ns. lähtöhenkilö? Tuskin monikaan. Eivät ne potentiaaliset jäsenehdokkaat tyhjästä tipahda, vaan jokaisen meistä, jotka olemme jäseniä, oltiinpa sitten aktiivisia tai passiivisia, seniori- tai juniorijäseniä, on velvollisuus kertoa jälkipolvilleen sukunsa vaiheista ja siinä samalla Laukkasten Sukuseura ry:stä.

Kinttaan Laukkasten serkkutapaaminen Lopella 2017 Willa Ellenissä.

Tietysti sukuneuvosten ja sukuneuvoston jäsenten tulee tehdä jatkuvasti aktiivista työtä sen eteen, että jäsenmäärän lasku saataisiin pysähtymään. Emme voi tuodittautua sanomaan, että niinhän se on joka sukuseurassa ja piste.

Lahdessa 3.10. järjestettävän sukuseminaarin kaltaisia tapahtumia, jotka ovat avoimia kaikille, tulee järjestää vastaisuudessaakin. Sukututkimuskoulutusta, retkiä ym. vastaavia tapahtumia. Myös Laukkasten Sukuseura ry:n tulee tukea ja kannustaa sukuhaarojaan ja miksi ei myös pienempien ryhmien kokoontumisia. Onko Laukkasten Sukuseura ry koskaan tukenut rahallisesti jonkin sukuhaaran tapahtumaa?

Laukkasten Sukuseura ry:ssä on yli kaksikymmentä sukuhaaraa. Kotisivuilta laskien kaksikymmentäviisi. Ja juuri näiden sukuhaarojen yhteiset serkkutapaamiset edistävät yhteenkuuluvuuden tunnetta, suvun perinteiden vaalimista jne. Myös näissä tapaamisissa on usein niitä potentiaalisia jäsenehdokkaita. Valitettavasti vain harva sukuhaara kokoontuu vuosittain. No, missä ovat nämä aktiivisesti toimivat sukuseuran jäsenet, jotka voisivat järjestää sukuhaaran ns. serkkutapaamisia? Herätys sukuhaarojen aktiiviset henkilöt! Me Kinttaan Laukkaset kuulumme Pielave-

den sukuhaaraan. Olemme kokoontuneet lähes joka kesä yhteiseen serkkutapaamiseen. Joka kolmas vuosi, kun on ollut valtakunnallinen Laukkasten Sukuseura ry:n varsinainen sukukokous, ei Kinttaan Laukkasilla ole ollut serkkutapaamista. Osallistuminen on ollut vaihtelevaa. Vuonna 2019 osallistujia oli noin sata henkilöä. Vähiten osallistujia oli vuonna 2014, neljätoista henkilöä. Kesä 2020 jäi väliin koronatilanteen vuoksi. Mutta jokaisessa serkkutapaamisessa on tullut uusia jäseniä. Juuri tällaiset tapahtumat tuovat niitä potentiaalisia jäsenehdokkaita. Myös lähisukuilaisten tapahtumissa voi jakaa tietoa sukunsa vaiheista.

Se, että käytämme sukuseuran asioissa kaiken tarmokkuutemme jäsenkadon ihmetteilyyn, voisimme suunnata sen jäsenkadon pysäyttämiseen. Jäsenkato on ollut karkean arvion mukaan noin 35-40 jäsentä vuodessa. Jos meistä joka kymmenes saisi liittymään yhden jäsenen Laukkasten Sukuseuraan, jäsenmäärä olisi kääntyisi nousuun. Savonlinnan kokoukseen minä lupasin ostaa Laukkaset-kassin jokaiselle, joka ilmoittaa kolme uutta jäsentä. Tämä lupaus on edelleen voimassa.

Leo Laakko

Sukuneuvoston jäsen vuodesta 2015.
Laukkaset-lehden toimittaja,
sukutalennevastaava.

Seuraava Laukkaset-lehti, jonka toimitan, on järjestyksessä viides. Toimitustyö on ollut mielenkiintoista aikaa. Olen yrittänyt toimittaa lehteä niin, että se olisi jäsenistön mieleen, lehden on etupäässä palveltava jäsenistöä.

Jälleen on tullut mielenkiintoisia kirjoituksia, kiitokset niistä kirjoittajille. Nämä jutut tekevät lehdestä monipuolisen ja mielenkiintoisen. Mutta edelleen kaikki tarinat ja jutut ovat tervehdelleitä. Teksti voi olla millä fontilla tahansa, voin tarvittaessa muuttaa sen sopivaan muotoon ja kokoon. Kuvat toivotaan lähetettävän normaalikokoisina, siis sellaisina kuin ne on kuvattu, käsittelemättöminä. Vanhoja kuvia voi lähettää skannattuna.

Nimeä kirjoituksesi ja anna siihen liittyvälle kuvalle sama nimi. Liitä mukaan myös yhteystietosi mahdollisia tarkennuksia varten. Kirjoitukset ja kuvat on hyvä lähettää samaan sähköpostiin, jotta ne eivät eksy toisistaan. Liitä mukaan myös kuvateksti.

Sähköposti: laukkaset.lehti@gmail.com tai leo.laakko@gmail.com.

Jos et käytä sähköpostia, voit lähettää kirjoituksen ja kuvat kirjepostina. Mikäli haluat kuvat takaisin, laita mukaan palautusosoite ja kirjepostimerkki. Postitetut kirjoitukset voit lähettää osoitteella Leo Laakko, Latvakuja 2, 16300 Orimattila.

Jos olet epävarma kirjoituisten tai kuvien suhteen, voit soittaa ja keskustella asiasta. Puhelin: 044 323 7475.

Sukukirja "Vesireittejä vastavirtaan"

Laukkasten ensimmäistä sukukirjaa "Vesireittejä vastavirtaan" on lähtenyt maailmalle pari sataa.

Suuri osa kirjoista on toimitettu postin välityksellä, mutta olen myös myynyt jonkin verran kirjoja suoraan ostajan käteen. Koronapandemia on kuitenkin rajoittanut kirjan käteismyyntiä, sillä sen aikana on peruttu useita tapahtumia, joissa olisin ollut myymässä kirjaa.

Karjala-tietokanta

Katiha eli Karjala-tietokanta siirtyy Kansallisarkistoon vuoden 2020 lopulla. Karjala-tietokannan vanhempi versio Katiha 2 on poistunut käytöstä elokuun lopussa. Tietokannan uusin versio Katiha XAMK on käytettävissä, kunnes siirto on valmis. 100 vuotta vanhemmat tiedot ovat vapaasti netissä nähtävänä. Myös 100 vuotta ja sitä nuoremmat tiedot ovat käytettävissä Mikkelin Kansallisarkiston toimipaikassa, mutta niiden käyttö vaatii käyttöluvan. Käyttöluvan voi hakea paikan päältä.

Linkkejä sukututkijoille

Kansallisarkisto

Astia-verkkopalvelu – palvelun kautta tilataan aineistoa tutkijasaliin

Digitaalilarkisto – Kansallisarkiston digitoituja asiakirjoja

Portti – Tietoja aiheen tai aineiston perusteella

Aarre-arkisto – Puolustusvoimien ja puoluehallinnon aineistoa sekä maanpuolustukseen liittyviä aineistoja

Finna – kirjastojen ja museoiden arkistoja

Erkki – Erikoiskirjastojen tietokanta-arkisto

Muita linkkejä sukututkijoille

Digihakemisto – Digitoidut kirkonkirjat ja muita Kansallisarkiston digitoituja aineistoja

Oulun maakunta-arkisto I Kruunutilojen katselmusarkisto – Pohjois-Suomen Kruunutilat

Veikko Perttunen – Pohjois-Pohjanmaan ripikirjat

HisKi - Suomen Sukututkimusseuran ylläpitämä kirkonkirjojen hakuohjelma

Sukukokous 2021

Laukkasten varsinainen sukukokous on 3.7.2021 Hotelli Tallukassa Asikkalan Vääksyssä. Tapahtuma käsittää kokouksen ja juhlaosion. Tapahtuman ohjelma ja ilmoittautuminen julkaistaan seuraavassa lehdessä ja Laukkasten Sukuseura ry:n kotisivuilla sekä

Helsinki, Mariankatu 23, Kuvaaja Rista Eeva, SER, Valokuvaaja, Helsingin kaupungin museo. CC BY 4 merkintä.

Facebookissa, Laukkaset-ryhmässä.

Sukuseura tekee ennakkovarauksen huoneista hotelli Tallukasta.

Hotelli Tallukka sijaitsee valtatie 24:n varrella, Pirppulanharjulla, Asikkalan kunnan Vääksyssä osoitteessa

Tallukantie 1 17200 Vääksy. Matkaa Lahden matkakeskuksesta on 24km. Ajo-ohjeet julkaistaan seuraavassa lehdessä.

Tallukka sijaitsee rauhallisella paikalla Päijänteen ja Vesijärven läheisyydessä. Sen huoneista avautuu näkymä Vesijärvelle. Sisäuima-altaan lisäksi hotelli Tallukassa on poreallas ja sauna sekä suolahuone. Yleisissä tiloissa on WiFi. Autoille on myös ilmainen pysäköintialue.

Tallukassa on kaikkiaan 102 yhden, kahden ja jopa neljän hengen huonetta. Huoneissa on kylpyhuone, parveke tai patio ja TV sekä myös jääkaappi ja vedenkeitin.

Huoneen hintaan sisältyy aamiainen alakeran ravintolan noutopöydästä 7.30–10.00. Sauna on lämmin ma-la klo 17.00–20.00 sekä la-su 8.00–10.00.

Lehdentekijän mietteitä

Niin on aikaa taas vierähtänyt lähes puoli vuotta siitä, kun kirjoitin Lehdentekijän mietteitä. Silloin olin Malagassa ja kotiin tultua kahden viikon karanteenissa koronapandemian takia.

Myös tätä lehteä toimittaessa olin jälleen karanteenissa. Olin tapahtumassa, jossa oli koronavirukseen sairastunut henkilö ja minut määrättiin muiden osallistujien kanssa karanteeniin siihen saakka, kun tieto testistäni tulee. No, kaikkein onneksi testin tulos oli negatiivinen, toistaiseksi. Ja tällä kertaa olen kotona.

Nämä koronakaranteenit ovat laittaneet miettimään asioita toden teolla uudesta näkökulmasta. Kun joudut olemaan karanteenissa, niin läheisten, sukulaisten ja ystävien tapaaminen on pois suljettu. Mutta kuitenkin voit hetkessä olla heihin yhteydessä. Varmaan jokaisella on nykyisin ainakin jonkinlainen puhelin. Voit "mesetää" tai "skypetää", lähettää "tekstareita" tai "e-mailia".

Mutta kuinka oli ennen? Aikaan kun ei ollut tietokoneita eikä kännyköitä. Oli ainoastaan lankapuhelimia eikä niitäkään joka taloudessa. Kaupungeissa oli puhelinoppeja, joista voi soittaa kolkkoilla. Maaseudulla puhelin oli yleensä kyläkaupassa tai postin sivukonttorissa. Puhelinkioskista voi soittaa vain paikallispuhelua, mutta jos halusi soittaa kaukopuhelun, niin ennen lankaverkon täydellistä automatisointia kaukopuhelut oli tilattava etukäteen käsivälitteisen valtiokeskuksen kautta. Tilaus saattoi kestää pitkäänkin ennen kuin yhteys esimerkiksi Oulusta Helsinkiin saatiin. Kun vertaa sitä, että nyt minä voin ottaa yhteyden toiselle puolen maapalloa vain muutamassa minuutissa, niin minun nuoruudessani kirje oli ainoa, jolla voin ottaa yhteyttä vaikkapa Amerikkaan. Ja saattoi kestää viikkoja ennen kuin se oli perillä.

Mutta jotenkin tuntuu, että entisaikaan sukulaisia, naapureita ja ystäviä tavattiin kasvokkain useammin kuin nyt, vaikka ajatellaan aikaa ennen koronaakin. Ei soiteltu tai viestitelyä, että voitaisiinko tulla vaikka perjantaina kello 18.00 kylään, vaan mentiin naapuriin tai sukulaisten luo silloin, kun siltä tuntui. Silloin vieraat tulivat ajallaan ja talo eli tavoillaan. Suvulla oli muutenkin merkitystä kuin vain tulostettu sukuselvytys. Serkut tapasivat toisiaan ilman järjestettyä sukutapaamista. Tieto suvusta ja sukulaisista levisi vanhemmilta nuoremmille.

Mutta oliko kaikki ennen paremmin? Joissakin asioissa oli, joissakin ei. Ja hyvä niin!

Leo Laakko

Laukkasten Sukuseura ry on perustettu 13.8.1988.

Sääntöjen mukaan sukuseura pyrkii toteuttamaan tarkoituksensa

- järjestämällä kokouksia, joissa jäsenet voivat tutustua toisiinsa
- kokoamalla, luetteloida ja säilyttämällä suvun vaiheita koskevia asiakirjoja
- selvittämällä suvun vaiheita sekä saattamalla tutkimustyön tulokset jäsenten tietoon ja
- luetteloida suvun jäsenet, nekin, jotka eivät kuulu sukuseuraan.

Sukuseura kokoontuu joka kolmas vuosi – seuraava sukukokous on 3.7.2021. Sukukokousten välillä sukuseuran asioita hoitaa sukukokouksen valitsema sukuneuvosto. <http://laukkaset.org/jasenet>

12.9.2020 Heinolassa kokoontunut sukuneuvosto keskusteli mm. seuraavista asioista:

Jäsentilanne

”Sukuseuran perustana on sukunimi ja seuraan on kuulunut alusta saakka kymmenistä eri esi-isistä polveutuvia Laukkasten sukuja. Sukuseuran jäseniksi voivat liittyä kaikki Laukkaset ja Laukkasista polveutuvat.”

Sukuseurassamme on tällä hetkellä 678 jäsentä ja huoli jäsentemme määrästä sekä ikääntymisestä on yhteinen.

Sukuneuvosto haastaakin kaikki sukuseuran jäsenet ja kaikki Laukkasiin itsensä lukevat jäsenten hankintatalkoisiin sekä ideoimaan uusia toimintamuotoja.

Sukuseuran ja sukuneuvoston tehtävänä on mahdollistaa hyvää toimintaa jäsenillemme ja jäseniksi liittyville. Sukuneuvosto päätti lisätä sukuseuran näkyvyyttä omissa kanavissamme (lehti, verkkosivut ja Facebook) sekä esimerkiksi maakuntalehdissä ja tapahtumissa. Lisäksi on tärkeää jatkaa ja kehittää sukurekisterin ylläpitoa, pitää yhteyttä jäseniin ja jatkaa laadukkaan lehden julkaisua.

Sukuneuvosto kokouksessa.

Sukuseminaari 3.10.2020 Lahdessa

Leo Laakko kertoi seminaarista, jonne oli 12.9.2020 mennessä ilmoittautunut 20 henkilöä.

Laukkaset-lehti

Sukuneuvosto keskusteli kevään 2020 lehdessä ja siitä saadusta positiivisesta palautteesta. Lisäksi kävimme läpi syksyn 2020 lehden aikataulua ja saapuneita juttuja.

Tiedottaminen

Tiedottaminen on aina tärkeää ja sukuneuvosto pyrkiikin yhdessä jäsenten kanssa tehostamaan monipuolista tiedottamista. Lisäksi on tärkeää saada tietoa ja juttuja sukuhaarojen tapaamisista, tavoista, historiasta ja mutta myös arkisista asioista.

Jatkamme myös Laukkasten sukukirjan, Vesireittejä vastavirtaan – Laukkaset 1500 – 1600-luvuilla, tietojen välittämistä jäsenillemme. Onhan sinulla jo oma kirjasi? <http://laukkaset.org/vesireittejavastavirtaan>

Suvun tunnukset ja myytävä materiaali

Pia Laukkanen kertoi sukuseuran tunnuksin varustetuista tuotteista ja tässä onkin oiva vinkki joululahjoiksi. <http://laukkaset.org/tuotteet>

Sukukokouksen 3.7.2021 järjestelytilanne

Ensi kesän sukukokous järjestetään hoteli Tallukassa, Vääksyssä. Jos sinulla on idea sukukokouksessa toteutettavaksi, laita meille postia. laukkasten.sukuseura@gmail.com Näillä mietteillä antoisaa loppuvuotta!

Taina Saarenpää, sukuneuvoston sihteeri

Osallistujat suojattuina koronalta kasvomaskilla ja käsidesillä.

Laukkasten sukuseminaari pidettiin 3.10.2020 Lahdessa, Lahden seudun sukututkijat ry:n toimitallassa. 26 osanottajaa oli koronaepidemiasta huolimatta saapunut paikalle. Jo puoli yhdeksän aikaan ensimmäiset innokkaat saapuivat. Ennen virallista alkua osanottajat keskustelivat Laukkas-juurista. Virallinen sukuseminaari alkoi kello 10.00. Heikki Laukkanen avasi sen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Ari Kolehmainen oli ensimmäinen luennoitsija. Hän kertoi Laukkasten ensimmäisen sukukirjan ”Vesireittejä vastavirtaan” kirjoitusprojektista. Hän kertoi myös keitä Laukkaset ovat ja mistä he ovat saaneet nimensä. Hän totesi, etteivät Laukkaset ole yksittäinen suku, vaan heit on lukuisia eri sukuja, ja nimi on syntynyt usealla eri taholla toisistaan riippumatta. Seuravana luennoitsijana oli Antti Laukkanen, joka oli osallistunut myös Laukkasten sukukirjan tekemiseen.

Hän kertoi Karjalasta ja Karjalan Laukkasista 1500- 1600 luvulta. Antti loi pikakatsauksen Karjalan historiaan. Hän oli tullut tutkimuksissa siihen tulokseen, etteivät Karjalan Laukkasetkaan ole yhtenäistä sukua. Esityksessä käytiin läpi Laukkasten ilmestymistä lähteisiin pitäjittäin ja kylittäin.

Kesken Antin luennon seminaariin osallistunut Lahden seudun sukututkijain puheenjohtaja, Riitta Kokko-Parikka, havaitsi eräissä

Ari Kolehmainen luennoi, keitä ovat Laukkaset ja geneettisestä sukututkimuksesta.

huoneessa savua. Hän soitti pelastuslaitokselle ja palokunta kävi tarkistamassa kiinteistön. Mitään vakavampaa ei kiinteistössä ollut. Palokunnan toimet eivät keskeyttäneet seminaaria, ja Antti Laukkanen piti mielenkiintoisen luennon Karjalan Laukkasista keskeyttämättä loppuun.

Ennen ruokailutaukoa Laukkasten Sukuseura ry:n puheenjohtaja Heikki Laukkanen kertoi, millainen on savolainen mielenmaisema ja mistä meidät tunnetaan. Hän totesi, että jos henkilö ymmärtää mitä tarkoittaa ”**Muanantai-uamuna Muaralan tienhuarassa, jos mua ei ou jässä**”, niin hän on todella savolainen. Savolainen on Heikin mukaan myös sopiva poliitikoiksi, koska kun savolainen puhuu, vastuu siirtyy kuulijalle.

Hän kertoi myös, että poliitikko Erkki Liikanen oli Läsi-Savo lehdessä todennut että:

”**Puheliasta väkeä ovat karjalaiset ja savolaiset. Erona on se, että savolaisten kanssa pitää olla tarkka. He yrittävät ”allyyttää” puhekuumppania.**”

Seuraavaksi seminaariväki ruokaili ateriapalvelu Mertsin Muonituksen tiloissa Marita Hyytiän valmistaman maittavan aterian.

Ruokataun jälkeen aloitti iltapäivän luento-sarjan Ari Kolehmainen kertoen geneettisestä sukututkimuksesta Laukkasten sukukirjan tekoaikana. Hän kertoi, että vaikka kirjan val-

Heikki Laukkanen kertoi Savosta ja Savolaisista.

Antti Laukkanen luennoi Karjalan Laukkasista.

Juha Vuorela luennoi, oman tarinan kirjottamisesta.

Palokunta saapui paikalle neljällä ajoneuvolla.

mistumisaikana oli tehty runsaasti DNA-testejä, Laukkasten DNA-projekti on vielä kesken, ja uusia testien tekijöitä tarvitaan - varsinkin Karjalan alueen Laukkasista. Hän kertoi myös mitä mikin DNA-testi pitää sisällään ja mitä hyötyä siitä voi olla sukututkimuksessa. Ari totesi myös, että DNA-testeillä ei voi yksistään tehdä sukututkimusta, vaan siihen tarvitaan perinteistä, asiakirjoihin pohjautuvaa tutkimusta. DNA ei myöskään korvaa perinteistä sukututkimusta, mutta on siinä apuna. Luennon jälkeen puheenjohtaja Heikki Laukkanen lahjoitti Laukkasten Sukuseuran puolesta Kolehmaiselle Sukuseuran Laukkas-reseptejä sisältävän keittokirjan.

Seuraavana luennoi Juha Vuorela aiheesta "Jokaisella on tarinansa", miten kirjoitat omasta suvusta kirjan.

Hän kertoi mistä kaikesta kirjan voi kirjoittaa, ja ettei niin pientä tarinaa ole, etteikö sen voisi kirjoittaa muistiin. Vuorela valaisi osallistujille, mistä kaikista lähetistä tietoa voi hakea. Hän kertoi myös mitä tekijänoikeudet tarkoittavat. Luennon jälkeen Heikki Laukkanen lahjoitti Laukkasten Sukuseuran puolesta Vuorelalle Laukkasten sukukirjan "Vesireittejä vastavirtaan".

Seminaarin lopuksi sukuneuvoston jäsen Leo Laakko kertoi mitä tietoa saa Laukkasten Sukuseura ry:n jäsenrekisteristä. Hän kertoi myös Laukkaset-lehdestä ja sukukirjan postituksesta.

Laukkasten sukuseminaari päättyi noin kello 15.45. Puheenjohtaja kiitti luennoitsijoita ja osallistujia sekä toivotti turvallista kotimatkaa.

Leo Laakko

Laukkasten kirja saunomisesta

Tanjaniina Laukkanen ja Jari Laukkanen

Docenco 140 sivua

Sauna on meille suomalaisille tärkeä paikka. Se on ollut osa elämäntapaamme vuosituhansia. Saunoja on Suomessa 2–3 miljoonaa kappaletta – joka toisella on oma sauna. Tunnen ihmisiä, joilla on viisikin saunaa. Lähes kaikki suomalaiset saunovat säännöllisesti, monet useamman kerran viikossa. Viime vuosina urbaanit kaupunkisaunat ovat nousseet ihmisten trendikkäiksi kohtauspaikoiksi kaupunkien keskustoissa. Juhlapyhien vietto on aina aloitettu saunomalla niin jouluna kuin juhannuksena. Sauna on ollut rituaalisesti pyhä paikka, jossa ei ole saanut kiroilla. Saunatonntua pidetään edelleen monin tavoin hyvällä mielellä.

Saunan on sanottu olevan perinteinen parannuskeino moniin sairauksiin. Onko uskonnossa perää? Tätä Laukkaset ovat tieteellisesti selvittäneet ja julkaisseet pitkäaikaiset tutkimustulokset kirjana. Ennen synnyttiin saunassa, ja kuolleet pestiin viimeiselle matkalle saunan lauteilla. Vanha sanonnan mukaan jos ei sauna, terva ja viina auta, on tauti kuolemaksi. Mihin sauna auttaa?

Tutkijat esittelevät kirjassa tutkimusten perusteella saunan vaikutuksia kehoon ja mieleen sekä niiden yhteisvaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin.

Tutkijoiden mukaan suomalainen sauna on tutkitusti ja kokemuksellisesti varsinainen terveyskylpylä. Sauna antaa hyvää oloa ja hyvinvointia, kantaa muistoja ja kulttuurisia merkityksiä. Laukkasten mukaan sauna kuuluu

Sauna, keho & mieli

samaan kokonaisuuteen kuin liikunta, hyvät ihmissuhteet, terveellinen ruoka ja lepo. Kirja on helppolukuinen ja siinä on paljon selventäviä kuvioita sekä arkielämän ohjeita hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Kirjan kirjoittajat ovat tutkija Tanjaniina Laukkanen ja professori, kardiologi Jari Laukkanen. He ovat kansainvälisen tutkimusryhmänsä kanssa julkaisseet viime vuosina 30 vertaisarvioitua tieteellistä tutkimusta saunan terveysvaikutuksista. Professori Jari Laukkanen on ollut laatimassa Käypä hoito –suosituksia ja toimii asiantuntijana Euroopan kardiologisen seuran preventiojoaksessa.

Suosittelen kirjaa kaikille, jotka ovat kiinnostuneita saunan terveysvaikutuksista. Kirjaa saa kirjakaupoista ja se löytyy kirjastoista.

Heikki Laukkanen

Kaksi on pienoista virtaa siellä
Suuressa maailmassa
Mutta rakkaat rannat on vielä
Lahna- ja Remesjoessa.

Leo Laakko

Muistikuvia ja tunnelmia Lahnajoen ja Remesjoen varsilta

Kiuruveden peräkylistä Saimaan latvavesiltä Lahna- ja Remesjoen varsilta on vuosina 2017 ja 2018 ilmestynyt kaksi omakustanteista kirjaa. Kiuruveden alueella on vuosisatoja asunut Laukkasia. Näiden kylien asukasmäärä kasvoi voimakkaasti sodan jälkeen, kun runsaasti siirtolaisia sijoitettiin jokien varteen raiwaamaan uutta korpea pelloiksi ja turvaamaan kotimaista elintarvikkeiden tuotantoa. Sodan jälkeen aseet muuttuivat miesten käsissä auroiksi ja kuokiksi. Kaikki energia suunnattiin turpeeseen. Sodan jälkeen kasvatettiin suuret ikäluokat taajamien ja kaupunkien tarpeeseen. Samalla luotiin perustaa hyvinvointiyhteiskunnalle.

Ensimmäinen kirja kertoo nimensäkin mukaisesti paluusta Lahnajoen koululle. Se kertoo koulupiirin perustamisesta, koulun alkuvuosien toiminnasta useissa väliaikaisissa tilois-

sa ja viimein 1960-luvun alussa uuden koulun rakentamisesta. Kirjan kirjoittajina ovat koulu-kaverit Leo Laakko ja Aimo Laukkanen, jotka ovat järjestäneet Kintaan Laukkasten tapaamisia. Leo on tämän lehden vastaava toimittaja. Monelle nykylapselle olisi hyväksi lukea, missä oloissa opetusta annettiin vielä 1950-luvulla. Nyt tuo sodanjälkeinen koulunuoriso on siirtynyt reserviin muistelemaan menneitä. Leo ja Aimo ovat merkinneet muistiin elävästi omia kokemuksiaan ja kylien historiaa. Toinen kirja on nimeltään ”Kylmän korven kyn-
täjät”. Leo Laakko kuvaa sodan jälkeistä asu-
tustilojen elämää oman lapsuutensa ajoilta. Kirjassa on kuvattu elävästi peltojenraivaus, savotat ja sarkavaatteiden valmistus lampaan keritsemisestä alkaen. Oma suosikkijuttuni kirjassa oli syksyinen siantappo. Lapsuuteni tuli mieleen. Noin se meni. Ei niitä läskisoosi-
lihoja kaupasta silloin ostettu. Kirjasta löytyy tiedot myös Kiuruveden perinneruusta – my-
kyrokasta.

On erittäin arvokasta, että näitä tyhjenevien kylien muistoja saadaan kirjan muotoon. Näin ne säilyvät tuleville polville. Kirjat on kirjoitet-
tu värikkäästi. Kirjoittajien mielipiteetkin men-
neistä tapahtumista tulevat vahvasti esille. Omakohtaiset muistot on kerrottu hyvin elä-
västi ja uskottavasti. Jos kiinnostuit kirjoista, ole yhteydessä Leo Laakkoon.

Heikki Laukkanen

Sukuseuran tuotteita saatavissa

**SEINÄ-
VAAKUNA**
14 x 21 cm
25€

ISÄNNÄNVIIRI
Kahta pituutta
3 tai 4 m
60€

RINTAMERKKI
(pinssi)
5€

KOLMIOLIPPU
10€

KAUPPAKASSI **3⁵⁰**

Tulliaiseksi
ja
merkkipäivä-
lahjaksi
PÖYTÄLIPPU
30€

**160 sivuinen
KEITTOKIRJA**
30€

**KOLMAS
PAINOS!**

TEE TILAUS: Soita Pia Laukkanen
puh. 050 344 0456
tai mariapia.laukkanen@gmail.com

Hintoihin lisätään
pakkaus- ja postituskulut.

Maksaessa laita viestikenttään: Oma nimi ja puhelinnumero

Isoäiti, kerro sotajuttuja!

Kun pojantyttyäni olivat alle 10-vuotiaita, luin heille satuja iltaisin. Satujen siivin unten maille, Tatu ja Patu Korkeasaareissa, Ville Veturi, Tommin palokunta ja monia muita luettiin monen kertaan.

Joskus kerroin tytöille, minkälaista oli isoäidin ollessa lapsi. Sodan jälkeisinä pulavuosina lapset leikkivät vaatimattomilla leluilla eikä tietokoneista ollut edes tietoa. Siitä seurasi tyttöjen pyyntö kertoa, minkälaista sota oli. Kun kerroin oman susvun enkä omia muistoja, lapset oppivat kysymään: ”Kerro Laukkasten sotajuttuja!”

Moneen kertaan käytiin läpi evakkoon lähtö kesällä 1944. Kun tyttöjen isoukin perhe joutui jättämään kotinsa Karjalassa, kaikkea omaisuutta ei voitu ottaa mukaan. Kesä oli jo lopuillaan eikä viljaa ehditty korjata. Lehmät pääsivät evakkomatkalle mukaan, mutta ennen lähtöä ne laskettiin vehnäpeltoon ja saivat syödä vatsansa täyteen.

Kanoja ja koiraa ei voitu ottaa mukaan. Kun perhe oli lähdössä, eräs kanoista taapersi poikastensa kanssa pihalla. Koira odotti viimeisillään pentuja ja evakkoon lähtijät toivoivat sen pärjäävän. Kaikki oli todella surullista ja tytöt kuuntelivat surusilmien isoäidin muistoja.

Raija Markkula, s.Laukkanen

Kuollut omenapuu

Maalannut

Veikko Laukkanen (1930-2000)

Maaningalla vuonna 1958

Kuolleenakin puu on kaunis, vetäytynyt maailman valosta omaan maailmaansa, jonka Veikko Laukkanen löytää ja tekee näkyväksi. Tarpeettomasta, unohdetusta, pois heitettävästä ja tuhottavastakin löytyy kauneutta, jälkiä, tarinoita, jonka Laukkanen nostaa näkyville - valoon. Puu on ylpeytensä löytänyt ja tuntuu, että puun arvokkuus korostuu nimenomaan kuihtuneena ja haavoittuneena. Aivan kuin esteettisen objektin todellinen olemus paljastuisi vasta sen katoavaisuudessa.

Laukkanen tunnetaan surrealistina, mutta tässä työssä hän tuntuu löytävän ajattelullista pohjaa romantiikasta, ja ehkä symbolismistakin. Aiheessa on yhtymäkohtia romantiikan piirissä keskeiselle raunioihin ja hautausmaihin liittyvälle estetiikalle. Romantiikan maailmaan tuntuu viittaavan myös Laukkasen ensimmäinen innoituksen hetki kuvataiteessa: ”Olin silloin Norjassa korkealla tunturilla ja näin aurin gon putoavan Atlantin valtameren aaltoihin. Minulle syntyi hirveä ilmaisutarve, halusin kertoa ja jakaa kokemani kotiväen kanssa. Aurin gonlaskusta syntyi kotiin lähetettäväksi vesiväriyö”. Se oli hetki, jolloin hän omien sanojen mukaan ymmärsi ilmestyksenomaisesti, mitä hän haluaa loppuelämänsä tehdä.

Veikko Laukkasen oma teksti korostaa kuvan surumietteisyyttä (omenapuu, joka ei kelpaa enää muuhun kuin taitelijan malliksi). Omenapuu on tiensä päässä. Näkymää korostavat tuleentuneet viljantähkät. Näin ollen kuva toimii myös runollisena mietelmänä kaiken katoavaisuudesta. Kuvan edessä me joudumme pohtimaan, miten hyväksyä kuolema, tarpeettomuus, loiston katoavuus ja muutos.

”Kuiyunut omenapuu, joka ei kelpaa enää muuhun kuin taitelijan malliksi.”

Veikko Laukkanen (1930-2000)

- Kävi Turun taideyhdistyksen piirustus-koulun vuosina 1949-1952
- Oli Turun taitelijaseuran jäsen vuodesta 1954. Samana vuonna tapahtui hänen näyttelydebyyttinsä.
- Muraali Porvoon WSOY:n toimitalon seinälle vuonna 1965
- Osallistui Art Balticaan 1970. Samaisella vuosikymmenellä Laukkasella on lukuisia näyttelyitä Suomen rajojen ulkopuolella, ennen kaikkea Ruotsissa.
- Palkittiin diplomilla 1971 Monacon kansainvälisessä taidekilpailussa
- Laukkasen teoksia on mm. Ateneumin taidemuseossa ja Turun taidemuseossa
- Omia näyttelyitä noin 20, viimeisin Kankaanpäässä 1976
- Paha allergisoituminen kaikille maaleille esti työskentelyn. Joutui lopettamaan maalaamisen.

FM Jyrki Laukkanen
Akaa

Haukkavuori Savon ja Karjalan rajalla

Elokuun lopun lauantaina kiipesin Rautjärven ja Ruokolahden kuntien rajapyykille Etelä-Karjalan pohjoisosissa. Haukkavuori nousee Etelä-Karjalan korkeimpana kohtana äkkijyrkästi Sarajärven rannasta 80 metriä. Se kohoaa 171 metriä merenpinnan yläpuolelle. Haukkavuori on historiallinen maisema- ja luontokohde, jonka ympäristössä on laaja retkeilyverkosto. Perille on hyvä tie ja vuorelle lähtevän polun parkkipaikalla on hyvä leiri- ja tulipaikka. Paikka sopii erinomaisesti retkeilyyn perheillekin. Parkkipaikalla oli kymmenkunta autoa ja retkellä tapasin yli 20 maisemaa ihastelemaan tullutta retkeilijää. Haukkavuori on ollut Venäjän ja Ruotsin rajapaikkana 316 vuotta.

Haukkavuori sijaitsee sisemmän Salpausselän harjun alueen itäreunalla. Sisempi Salpausselkä alkaa Bromarvista ja kulkee Tiirismaan kautta Asikkalaan ja sieltä edelleen Vierumäen, Tuohikotin, Savitaipaleen ja Kylänniemen kautta Punkaharjun ja Parikkalan välistä Kesälahdelle ja edelleen Pohjois-Karjalaan. Salpausselkä muodostaa Pihlajaveden ja Puruveden itärannan. Samalla tämä karu viljelemätön peninkulman levyinen kangasalue toimii pohjoispäässä vedenjakajana Saimaan ja Laatokan vesistöjen välillä. Tämä vyöhyke on ollut myös Savon ja Karjalan heimojen nautintarajana vuosituhannen ajan. Laukkasia on asunut molemmiin puolin karua harjualuetta. Haukkavuoren lähellä olevaan Melkonien kylään ensimmäiset tiedossa olevat Laukkaset muuttivat sukukirjan mukaan 1600-luvun alussa mahdollisesti Laukansaarilta. Laukkasten jo 1500-luvun alussa asuttamilta nykyisten Savonlinnan ja Punkaharjun Laukansaarilta on matkaa harjualueelle 10–30 kilometriä.

HAUKKAVUORI

Pähkinäsaaren (1323), Täyssinin (1595) ja Uudenkaupungin rauhojen (1721) rajapaikka. Kallioon hakatut rajamerkit, joissa on valtakuntien tunnukset Venäjän risti ja Ruotsin kruunu, ovat Uudenkaupungin rauhan perua rajankäyntivuodelta 1722. Haukkavuori on myös Rautjärven ja Ruokolahden kuntien rajapyykki. Seudun korkeimpana paikkana Haukkavuori nousee lakipisteensä 78,9 metrin korkeuteen Sarajärven pinnasta lukien. Haukkavuori ympäristöineen on suosittu retkeilykohde ja alueella on useita polkuja retkeilijöitä varten.

Opaste Haukkavuoren huipulla.

Uudenkaupungin rauha v. 1721 (rajalinja 22 v.)

Haukkavuoren huipulla on näkyvässä vuoden v. 1722 rajankäynnin merkinä kallioon hakatuna vuosiluku sekä vuosiluvun päälle hakatut Venäjän tähtitunnus ja Ruotsin kruunu. Uudenkaupungin rauha oli viimeinen, jonka raja kulki Haukkavuoren kautta. Tämä rauha tehtiin isonvihan jälkeen Uudessakaupungissa. Venäjä tyytyi tähän rajalinjaan, vaikka oli valloittanut koko Suomen. Itäraja siirtyi Stolbovan v. 1617 rauhan rajalinjasta yli sata kilometriä länteen siten, että Karjalan kannas Viipuriin mukaan lukien, ja koko Laatokka rantoineen jäi Venäjälle. Turun rauhassa 22 vuotta myöhemmin raja siirtyi edelleen länteen päin Kymijokeen, jolloin Savonlinna, Lappeenranta ja Kotka ympäristöineen siirtyivät Venäjälle.

Haukkavuori Pähkinäsaaren rauhan rajalla (rajalinja 272 v.)

Nevan niskalla Pähkinäsaarella solmittiin v. 1323 rauha, jonka rajalinjasta on pohjoispään osalta monta tulkintaa. Eteläpäästä raja alkoi Siestarjoen luota Rajajoesta ja se halkaisi Karjalan kannaksen lähes keskeltä itä- ja länsiosaan. Tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että rajalinja kulki Torsanjärveltä tänne Haukkavuorelle ja siitä edelleen Pihlajaveden Särkilahteen. Venäjä luovutti Ruotsille Äyräpään (länsi-Kan-

Näkymän Haukkavuoren huipulta Sarajävelelle.

nas), Jääsken (Imatran seutu) ja Savilahden (Mikkelin seutu) kihlakunnat. Käsitykseni mukaan rajalinja jatkui Pihlajavettä pitkin Säämingin Laukansaaren vierestä nykyisen Savonlinnan kautta pitkin Haukivettä Varkauteen turvaten molemmille osapuolille liikkumisen Saimaan vesistöissä. Varkauden seudulta pohjoiseen tutkijoilla on monta vaihtoehtoista rajalinjaa, mutta pääosa Pohjois-Savo jäi tässä vaiheessa rajan itäpuolelle. Raja päättyi Pohjanlahteen hyvin lähelle Pyhäjoen Hanhikiveen nyt rakennettavan uuden ydinvoimalan sijaintia. Tuleeko voimalasta uuden ajan Pähkinäsaaren rauhan rajamerkki?

Pähkinäsaarella sovittiin rajalinja oli käytössä 272 vuotta. Ruotsin valloituspolitiikka siirsi uusien alueiden asuttamisella tosiasiaa ra-

jaa itään ja pohjoiseen koko ajan. Rajaa ei ollut merkitty maastoon. Alkuperäinen sopimus on hävinnyt tai sitä ei ole ollutkaan kirjallisena. Monta väärennettyä kopiota on ollut liikkeellä vuosisatojen aikana. Laukkaset osallistuivat rajan siirtoihin mm. asuttamalla Punkaharjun Laukansaaren ja Pohjois-Savossa Saimaan latvavesiä. Jääsken Laukkalan kylä jäi alun perin Ruotsin puolelle. Monien tutkijoiden mielestä Pähkinäsaaren rauhan raja jakaa edelleen Suomea kulttuurillisesti, väestön terveydentilana ja alueiden kehityksen eroina.

Täyssinin rauha 1595 (rajalinja 22 v.)

Vaikka Täyssinässä lähellä Narvaa Ruotsin ja Venäjän välillä solmittu rauha oli voimassa vain 22 vuotta, se loi kuitenkin nykyisten Ete-

**Ruotsin itäraajat
1500-luvulla.**

Lähde: Suomen
historiallinen kartasto.

lä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntien itärajan tähän päivään asti. Täyssinän rajalinja on edelleen Savon ja Karjalan kulttuuriraja. Rajalinja syntyi luontevasti vanhalle heimojen nautintarajalle ja se on kestänyt aikaa meidän päiviimme asti. Haukkavuori oli paikka, jossa Täyssinän rauhan rajalinja erkani Pähkinäsaaren rajalinjasta kohti pohjoista siten kuin tämän jutun yhteydessä olevasta kartasta hyvin näkyy. Täyssinän rauhan raja käytiin maastossa läpi. Sen rajamerkkejä löytyy pohjoisemmasta mm. Ohtaansalmesta ja Niilsän Pisanvuorelta. Täyssinän rauhassa laajentunut savolainen uudisasutus itäisen ja pohjoisen Savon ja Kainuun osalta tuli osaksi Ruotsia. Ensimmäisen kerran itäraja linjattiin aina Jäämerelle asti.

Monet kaskimaita raivanneet Laukkaset tulivat rauhassa virallisesti Ruotsin kruunun alaisuuteen. Stolbovan rauha v.1617 siirsi itärajaa kauaksi ja sai aikaan muuttoliikkeen Savosta Karjalaan. Tässä muuttoliikkeessä oli paljon Laukkasiakin mukana sillä tavoin kuin sukukirja kertoo.

Haukkavuorelta on linnuntietä n. 15 km nykyiselle Suomen ja Venäjän rajalle Rautjärven kunnan alueella Etelä-Karjalan maakunnassa. Kannattaa kiivetä!

Heikki Laukkanen

Kaikki kuvat ovat minun ottamiani

Tämä on kertomus siitä, miten ennen vanhaan pientilan isännät turvasivat perheensä ruokatarpeet. Lähdetään siitä, että tätä hengen tuotetta lukevat myös henkilöt, joille porsas tarkoittaa säästölipasta ja sika juopottelevaa aviomiestä.

Sika (*sus scrofa domestica*) on villisiasta kotieläimeksi kesytetty hyötyeläin, jota kasvatetaan lihan vuoksi. Sen lähtöjuuret ovat euraasialaiset. Sika on sosiaalinen laumaeläin. Aikuinen naaras on emakko ja hänen puolisonsa on karju. Vastasyntynyt sika on porsas ja täysikasvuinen sika. Sika on kausieläin, joka teurastettiin entisaikaan useasti marraskuussa.

Ensiksi tarvitaan tietysti porsas. No mistä porsas? Monella pientilan vaimolla oli emakko, joka teki porsaita. Ja jos ei ollut, meni isäntä ja osti porsaan siltä, jolla oli porsaita. Jos se oli imisä eli tyttöposu niin kaikki oli OK, mutta jos se oli uros, niin se piti salvaa, eli munat veks. Teurassiaksi tuleva porsas valittiin huolella. Yleensä se oli imisä. Kiinnitettiin ennen kaikkea huomiota sen ruumiinrakenteeseen. Takajalkojen piti olla vahvat, että tulisi isot kinkut. Ruumis pitkä, johon mahtuu paljon lihaa. Ulkonäön piti muistaa emän.... Ja katin kontit. Talon isäntä, joka möi sian, meni karsinan viereen ja nosti lähinnä olevan porsaan takajalasta ylös ja kysyi:

”Kelepooko tämä”

”Joo, kelepoo. Pistä säkkiin.”

Porsas tuotiin kotiin ja laitettiin karsinaan. Aluksi se vinkui, kun se kaipasi sisariaan. Sitä ihailtiin.

”Voi kun söpö.”

Ja niin alkoi porsaan elämä uudessa kodissa. Sitä ruokittiin ruuanjätteillä ja viljalla. Porsas kasvoi, muuttui pikkuhiljaa siaksi. Se kasvoi, lihoi ja vahvistui. Ja sitten se koitti se marraskuu.

Isäntä oli sopinut, sanotaan nyt vaikka naapuri-Kallen kanssa sian teurastuksen. Sovittuna päivänä Kalle polki polkupyörällä, pienoiskivääri tarakassa tai venäläinen, sodasta muis-

tona tuotu Tokarev TT33 pistooli taskussa.

Navetan eteen oli tuotu hevosreki, johon oli laitettu laudasta tehty laveri. Laveri oli reen levyinen ja parimetriä pitkä ja siinä oli edellisestä teurastuksesta mustia läikkiä. Isäntä houkutteli ruoka-astian kassa sian ulos, reen viereen. Sika seurasi näliissään ruokaa, sillä se oli jätetty aamulla syöttämättä.

Kalle odotti ulkona ja PAM sika kupsahti kuumoon, vinkui kuin pistettävä sika ja potki kun viimeistä päivää. Siinä on vertaukset, jotka eivät onnu.

Isäntä otti parikymmentäsenttisen puukon ja pisti sen sian kaulaan, josta alkoi virrata verta kaulan alla olevaan astiaan. Tämä vaihe oli tärkeä suorittaa nopeasti, että sika saatiin mahdollisemman verettömäksi.

Veriastia laitettiin joko isompaan astiaan, jossa oli jääpaloja vedessä, tai upotettiin lumihankeen. Naisväen tehtävä oli hämmentää, vispata, verta niin kauan, että se jäähdyi ja että sen rakenne muuttui niin, ettei se enää hyytynyt. Vispaamisen aika tulleet maksoittuneet verikrönit kerättiin pois veren seasta.

Lopulta veren tulo loppui ja sika hiljeni ja lakasi kiemurtelemasta. Miehet nostivat sen rekeen ja reki vedettiin sopivaan paikkaan kaltausta varten. Kaltaamiseen tarvittiin kuumaa vettä. Jos talossa oli karjakeittiö, siirrettiin reki sen lähelle, muuten vietiin lähelle saunaa, siellä oli muuripata missä lämmitettiin vettä.

Muuripadan alla oli ollut tuli jo heti aamusta ja vesi oli lähes kiehuva. Kuumaa vettä kaadettiin reessä kyljellään makaavan sian päälle ja puukolla raavittiin karva pois. Kun toinen puoli oli kaltattu, sika käännettiin ja kaltattiin toinen puoli. Sitten otettiin terävä kirves ja pölkky, joka asetettiin sorkan alle, nilkan kohdalle ja lyötiin sorkat poikki. Seuraavaksi pistettiin takajalkojen akillesjänteen alle reikä ja reikiin laitettiin sopivan mittainen puukapula johon, sidottiin köysi.

Nyt sika vietiin sisätiloihin, karjakeittiöön, laatoon tai vastaavaan missä se voitiin nostaa takajalkoihin laitetun kapulan varaan roikku-

maan. Seuraavaksi terävällä, pitkäteräisellä puukolla leikattiin kaulan kohdalta niskanika-miin asti ja sitten päätä kierrettiin niin kauan, että se irtosi ja putosi lattialle. Tähän liittyi tui-kauskoa. Jos päätä kierrettiin oikealle, tuli seu-ravasta lapsesta tyttö ja jos vasemmalle oli hän poika.

Pää iskettiin kirveellä ensin halki ja molemmat puolet vielä halki. Oli tärkeätä, että iskettiin va-sen puoli ensin halki ja sitten oikea. Jos teki sen niin, oli iskijän eukko seuravana yönä erit-täin suosiollinen iskijälle. Kun pää oli neljänä osana, putsattiin sieltä aivot ja muut syötäväk-si kelpaamattomat osat pois. Pään osat laitet-tiin samaan astiaan sorkkien kanssa.

Seuravaksi leikattiin maha auki. Sitä ei viillet-ty keskeltä vaan sian ruhon mahapuolelta lei-kattiin noin vaaksan levyinen nahkakaistale, kaulalta aina sukuelimiin asti. Nahkakaista ir-rotettiin varovasti ihrasta sitä rikkomatta. Kun nahka oli pois, avattiin ihra kerros varovasti ja suolet valuivat ulos paperilla vuorattuun päre-koppaan. Päre-koppa oli sama, jolla paarmus-kamuori kantoi vastasyntyneet vauvat saunasta tupaan synnytyksen jälkeen.

Suolten irrotus oli tarkkaa, sillä piti varoa, ettei puhkaise virtsarakkoa eikä sappirakkoa ennen kuin ne olivat irti ja ulkona ruhosta. Sen jälkeen irrotettiin sisäelimet kuten sydän, maksa ja munuaiset sekä keuhkot. Nyt kun sian ruhos-ta oli irrotettu kaikki sisäelimet ja suolet sekä pää ja sorkat, ruho huuhdeltiin sisältä ja ulkoa huolellisesti. Ruho jätettiin roikkumaan. Suolet puhdistettiin huolella ja niistä emäntäväki keitti saippuaa.

Sorkat ja päät laitettiin kattilaan ja keitettiin noin neljä-viisi tuntia, eli niin kauan, että kyn-net irtosivat sorkista. Sen jälkeen puhdistettiin luut ja kallon osat. Tämänkin työn teki useas-ti vaimoväki. Näistä sorkista ja pään osaista saaduista lihoista he valmistivat aladobia.

Se ruho roikkui yhä kokonaisena siellä orres-sa. Nyt alkoi sitten ruhon paloittelu.

Ruhosta hakattiin kirveellä selkäranka irti ja se meni myös kattilaan, jossa keitettiin sorkat ja pään osat. Sitten leikattiin etulavat, sitten kes-kiruho ja jäljelle jää takalavat. Ennen suolaa-mista palat leikattiin seuraavasti:

Lavasta leikattiin irti niska ja etuselkä, jäljelle jäi lapa. Keskiruho leikattiin kahteen osaan, selkä- ja kylkipaloihin. Selkäpalasta leikattiin irti vielä kyljykset. Takalavasta leikattiin potka, jolloin jäi jäljelle kinkku. Leikatut lihat säilöttiin puusaaveihin ja nelikoihin. Lihat ladottiin ker-roksittain ja väliin laitettiin runsaasti suolaa.

Nyt on se pieni söpö porsas päätnyt erään pientilan perheen ruuaksi ja elämisen turvaksi. Kalle otti Tokarev TT33:n taskuunsa ja teuras-tuspalkkioksi saadun lihapalapaketin pyörän tarakkaan ja lähti polkemaan kotiin.

Tämän kirjoituksen lähdeaineena on ollut lä-hinnä omat muistot ja kokemukset isä-Väinön ja naapurin Kallen sian teurastuksesta.

(Kappale kirjastani Kylmän korven kyntäjät)

Leo Laakko

50 vuotta, eikä suotta

Surffaaaja Hummonselällä.

Lokakuussa vuonna 1969 nuorina ja rohkeina aloimme puolisoni Raijan kanssa suunnitella muutaman mökin rakentamista isän ja äidin omistamalle luonnonkauniille ranta-alueelle, joka sijaitsi n. 1,5 km päässä kotitalolta Puru-veden rannalla. Sitten kun saimme myöntävän vastauksen Kesälahden Osuuspankilta en-simmäiseen yritysloinaamme, oli helppo teh-dä kauppa kolmesta 14 m2 höylähirsimökistä ja pienestä saunarakennuksesta paikallisen hirsiryttäjän kanssa. Mökit valmistuivat kesä-kuun alussa 1970 ja ensimmäiset asiakkaat saapuivat 3. kesäkuuta.

70-luku hoidettiin mökkikylää kotitalta käsin. Kun vuonna 1978 rakennettiin pieni kahvila/ruokapaikka, oli selvää, että ranta-alueelle piti saada asunto. Se valmistui 1980 ja pääsiäise-nä muutettiin omaan kotiin.

80-luvulla alkoi kalastusmatkailu ottaa ensias-keleita. Toisten ryttäjien kanssa suunniteltiin Puruveden Lohikuninkuus – kilpailu. Tähän tuli mukaan myös Kesälahden kunta. Kilpailun järjestäjänä toimi Karjalan Kalamiehet. Muuta-massa vuodessa tapahtumasta tuli koko valta-kunnan suurin soutu tapahtuva vetouistel-u-kilpailu. Kilpailu järjestetään vieläkin ja rannalle

on tullut Muikkumarkkinat ja nämä yhdessä on Kesälahden vilkkain matkailutapahtuma, jossa ovat mukana monet seurak ja muut toimijat. Samoihin aikoihin alkoi myös Puruvesi Race – surf-tapahtuma, jonka järjestää Helsingin Surffajat Hummonselällä, jonka rannalla lo-makylämme sijaitsee. Se on mainio alue ta-pahtuman järjestämiseen.

1990 ja 2000 – luvuilla olemme tehneet laa-jennuksia ravintola/vastaanottorakennukseen, mökkeihin ja leirintäalueeseen.

Moottoriuistelukilpailut alkoivat 90-luvulla vil-kastuttaa syksyn toimintaa. Perinteinen Puru-veden Syysuistelu järjestettiin tänä vuonna 5. ja 6. syyskuuta. Myöhemmin syksyllä on vielä 2 uistelutreffitapahtumaa.

Perhe- ja sukujuhlia olemme saaneet järjes-tää myös ympäri vuoden. Puolet majoitustilois-tamme ovat käytettävissä myös talvella. Koti-sivuiltamme www.ruokkeenlomakyla.fi löytyy paljon lisätietoa, mitä lomakylässämme voi tehdä ja harrastaa.

Tänä vuonna koronaepidemian takia jouduim-me pitämään ravintolan kiinni 15.3. – 31.5. ja monet juhlatilaisuudet jäivät pitämättä ja ta-

Puruveden Lohikuninkuus–kilpailu alkamassa.

pahtumia peruttiin. Onneksi kuitenkin kesäksi saimme ravintolan avattua. Kiitokset asiakkaillemme että olette tulleet lomaillemaan terveinä. Samoin henkilökuntamme on saanut palvella kesän terveenä.

Tänään vankan suosion saavuttanutta loma-kohdetta johdattavat eteenpäin isä, poika ja tytär Pentti ja Mika Laukkanen sekä Mari Luoma.

Ruokkeen Lomakylässä 21.09.2020

Pentti Laukkanen

Jyväskylän mlk:n Laukkaset

On Laukkasia Suomessa siellä ja täällä, niitä voi tavata kotioloissa ja tien päällä.

Monet sukuhaarat on tutkittu kirjoihin asti, ja rakennettu sukupuut kauaksi taitavasti.

Jyväskylän seudun yhteys ei isommin toimi, vaikka meiltä löytyy 1700-luvulle selkeä loimi.

Sukukokouksissa etsitään sukulaispöytää, jos vaikka jonkun sukulaisen sieltä löytää.

Meitä yleensä ilmaantuu viisi tai kuusi, ajatuksena tässä voi olla sukulainen uusi.

Näinhän kävikin, kun aloin ottaa selkoa ja sukelsin 1700-luvulle ilman pelkoa.

Erik Matinpoika Laukkanen on esi-isä, syntynyt 1766 on tietoihin tärkeä lisä.

Me Jyväskylän seudulta olemme tätä puuta, me kaikki täältäpäin olemme sitä lihaa ja luuta.

Nämä juuret tuovat Petäjäveden päivän valoon ja sijoittavat tarkemmin Tuohimäen taloon.

Sieltä poika Erik (s. 1810) maalaiskunnan Nyrölään siirtyy ja Laukkalaan suvun seuraava vaihe piirtyy.

Hänen poikansa Mooses (s. 1857) on isoisäni isä, ajuri, minun sukupuuhuni keskeinen, tärkeä lisä.

Mooses rakensi kodin ja liikkeen Jyväskylään, Asemakatu 3:ssa sen sijainnin mielessä nään.

Mooseksen vanhempi velipoika oli Laukkanen Kalle, ja siitä sikisi Nyrölään puolen sukua maailmalle.

Minun isoisäni Vihtori jatkoi postinkuljettajana sukua, matkaposteljoonina junassa kanto virkapukua.

Sitten siirrytäänkin seuraavana 1920-lukuun, kun isäni Lauri Ossian (Ossi) syntyi 1923 sukuun.

Hän jatkoi Posti-Tele -historiaa Jyväskylässä täällä ja istui telealueen päällikön jakkaran päällä.

Tässä Jyväskylän mlk:n Laukkasista muutama isä, mistä versoo sukuseuramme historiaan pieni lisä.

Sirpa Herve (o.s. Laukkanen)

Laukkasten sukuneuvosto 2018-2021

Heikki Laukkanen

puheenjohtaja
Runonlajantie 123, 51900 Juva
puh. 040 075 5204
heikkilaukkanen64@gmail.com
[Kerimäen sukuhaara](#)

Johanna Lindbohm

varapuheenjohtaja
Mikkelinkatu 1-3 C 13, 50120 Mikkeli
puh. 040 590 4527
johanna.lindbohm@edu.mikkeli.fi
[Juvan sukuhaara](#)

Oskari Laukkanen

varainhoitaja
Neularanta 4, 70780 Kuopio
puh. 040 027 1353
oskari.laukkanen@gmail.com
[Pielaveden sukuhaara](#)

Leo Laakko

lehtivastaava, sukutallenteet
Latvakuja 2, 16300 Orimattila
puh. 044 323 7475
leo.laakko@gmail.com
[Kiuruveden \(Kinttaa\) sukuhaara](#)

Antti Laukkanen

lehden oikoluku
Retkeilijätkatu 6 A 10, 00980 Helsinki
puh. 040 076 9808
antti.t.laukkanen@gmail.com
[Parikkalan \(Kinnarniemi\) sukuhaara](#)

Taina Saarenpää

sihteeri
Näätäkuja 3 B 11, 01480 Vantaa
puh. 040 580 8655
taina.saarenpaa@live.fi
[Kiteen sukuhaara](#)

Risto Laukkanen

jäsenrekisterinhoitaja
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 040 064 7637
risto.laukkanen@elisa.fi
[Kesälahden sukuhaara](#)

Pia Laukkanen

tuotteiden myynti
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 050 344 0456
mariapia.laukkanen@gmail.com
[Kesälahden sukuhaara](#)

Juhani Tenhunen

sukuneuvoston jäsen
Päiväkummuntie 8 B 6, 02210 Espoo
puh. 040 861 0723
e.juhani.tenhunen@gmail.com
[Pielaveden sukuhaara](#)

Sami Laukkanen

nuorisovastaava
Koulutie 7 A 5, 18300 Heinola
puh. 045 884 5671
laukkanensami@hotmail.com
[Kiuruveden \(Kinttaa\) sukuhaara](#)

Posti Green

Turun rauhan rajankäynnin vuosiluku 1722 on hakattu Haukkavuoren kallion päälle. Vasemalla numeroiden päällä on Venäjän tähti ja oikealla Ruotsin kruunu. Haukkavuori sijaitsee Rautjärven ja Ruokolahden kunnan rajalla ja sen kautta ovat menneet ainakin Pähkinäsaaren, Täyssiän ja Turun rauhojen rajat. Laukkasia on asunut molemmin puolin rajaa ja muuttoliike rajan yli on ollut vilkasta, niin kuin sukukirja kertoo. Rajaseudusta enemmän juttua tässä lehdessä.